

Čtvero pro hravý lid

Bývalo zvykem, že každá tramská osada měla svůj totem, který nad campem střežil její nerozlučné přátelství.

Původní zemi, v níž se totemy zrodily, je severozápadní část Ameriky, kde některé indiánské kmeny (př. Athabaskové) zpodobňovaly totemovými sloupy historie svých rodů, slavných předků a dobré i zlé duchy. Samo slovo totem má původ v názvu těchto indiánských předků, jimž se říkalo ototeman.

Tito duchové měli jednu společnou vlastnost - a to tu, že se přeměňovali ve zvířata vládnoucí čarodějnou mocí. Proto můžeme na totemech (často 9 - 12ti metrových) vidět zvířata nebo ptáky, které jejich stvořitelé obklopili pověstmi o tajemné moci a ohromné síle a zachovávali k nim úctu. Výšky totemů byly různé podle postavení osob, na jejichž počest byly vytesány. Nezřídka bývaly totemy zároveň opěrnými sloupy indiánských příbytků. Výroba totemových sloupů vyžadovala znalost historie rodu a jeho pověstí. Tvůrce musel mít náležitou fantazii i zručnost v tesání a malování. Toto indiánské umění přecházelo z otce na syna a v mnohých indiánských rezervacích se udrželo dodnes. Dnes je však spíše užíváno jako atrakce pro turisty. V kanadském Vancouveru je např. Stanleyův park, v němž jsou nádherně vyřezávané totemy náčelníků kmene Kwakiutlů.

Irokésové, obývající kdysi severovýchod USA, měli totemy jednodušší. Většinou představovaly zlé moci, které však chránily jejich tee-pee před skutečnými duchy. Byly doplňovány zvířecími lebkami a koženými ozdobami.

Indiáni z puebel na mexické hranici měli své symboly ještě jednodušší a zobrazovali jimi vždy věci vyskytující se v jejich životě. Tyto podoby svých duchů zvali "Kačínové" a zpodobňovaly např. světlo, dobro, kukuřici apod.

I naše totemy jistě drží v noci ochranná křídla nad spícími osadami a dodávají campům romantický vzhled. Jsou tak spoluúčastníky našich radostí i strastí. Totem by měl tudíž užívat veškeré úcty, i když je to jen symbol.

(F a u n t)

Čarodějky
Bábnice
Těly

*vlírá

REKLAMA
z T.O.

Ulebači

řip

PPP

SUDIČKY

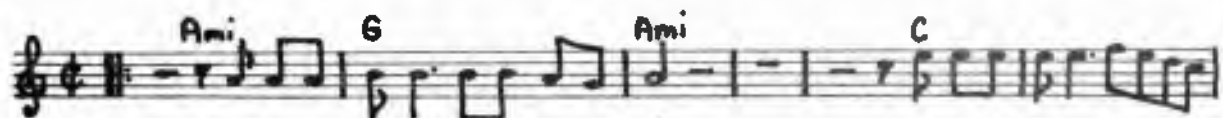
Kdysi dávno
stanuly u mé kolébky
Láska a Osud
Láska mi určila
milovat
a vypálila mi do srdce
svůj cejch
Osud mi dal
neklid a toulání
a vyryl mi do srdce
znamení volnosti
Tak se toulám
a miluji
ohně
vítr
a modré nebe

/Kontesa/

Čtyřicátá míle

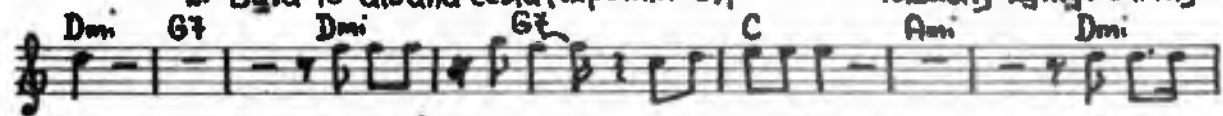
Hudba i text: Řešetlák

1. Ví- tam tě, parde, z cesty daleký,

vlasý ti zšedly krutou úna-
rozkuřelý kytky zbarvily tvůj

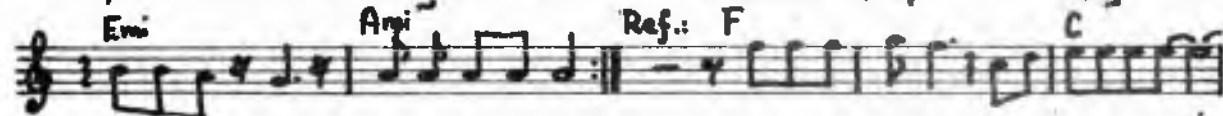
2. Byla to dlouhá cesta (vzpomínáš),

you,
eít,

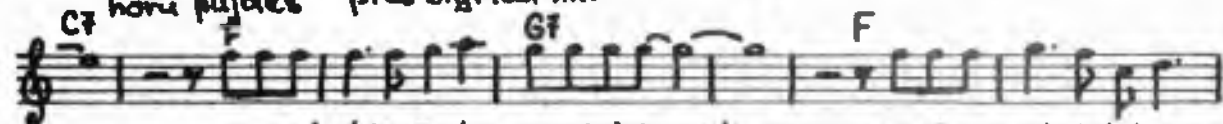
marná jsou slova - nikdy, navěky,
na velké hoře vale smutnou daš,

tvý touhy
rzdyl na tu

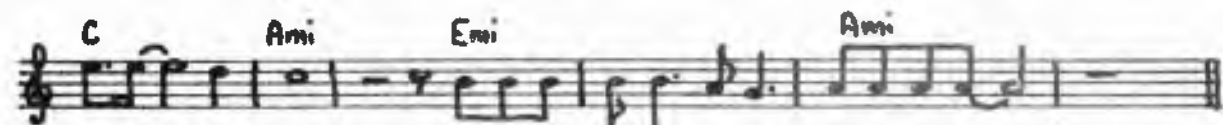
na jaře zas někam uplavou...
C7 horu půjdeš přes čtyřicet mil ...

Žijí tam lidé jako ty nebo já

a mají rádi všechno, co sis kdy přál,

čtyřicet mil daleko

každý je zná, podají ruce, řeknou: Pojď jenom dál...

3. Za zimní vánice si vzpomínáš
na dny, v kterých jsi poznal přátelství,
čtyřicet mil se sněhem prodíráš,
jednou snad pochopíš to velký tajemství...

4. Ví tam tě, parde, z cesty úsměvem,
jim každá zima musí polevit,
skalnatá hora chce tím příběhem
pro tvoje dobrý srdce pravdu objevit...

Ref.:

(Věnováno kamarádu Maxovi)

VÝCHOVA SYNA

Milé dítě, narodil ses a jsi ještě mimo tento svět. Jíš a spinkáš, a na můj vkus příliš mnoho brečíš. Ale prý rychle porosteš a já si teda připravuju slova pro dobu, kdy budeš schopen mí rozumět a nebudeš si strkat pěst do pusy, když k tobě budu moudře mluvit.

Ležíš si a nic ti nechybí, a než dospěješ, taky ti nikdy nic podstatného chybět nebude, protože jsi náš kluk a jsme tady na světě s tebou. Budeš si chodit po téhle roztomilé zemi a budeš dostávat tu pětky, tu jednotky - z matematiky, ze zeměpisu, a taky z chování a z občanské nauky. Všechno se ti bude zdát jednoduché a snadné. Jasné, protože mi ti všechno vysvětlíme a budeme ti chtít určit tu správnou cestu. Jenže - víš, chlapečku, určitě ti naše rady a péče budou proti mysli, což je ostatně asi správné. Asi se s námi budeš hádat a budeš od nás dostávat nářez, neboť "my to s tebou myslíme dobře". Víš, synu, potom ti nastane období hledání a smutků, neboť - co se dá dělat - dětství není tak dlouhé, jak se nám do jisté doby zdá. Dospívání se tomu říká. A taky - stárnutí. Uvážíš-li, co to vlastně hledáš, zjistíš, že sám sebe. A že je to jaksi nesnadné, že se ztrácíš ve vlivu přátel, lásek, učitelů. Že víš od nich, jaký bys měl být, ale nevíš, jaký jsi. Že ti chybí místo, kde nebude nikdo, jen ty, soustředěný k úvaze o sobě.

Milý synu, v tu chvíli vem tu divnou tašku s chlupama na svrchní straně a dej do ní pár věcí. Teda spakuj si tele, choť říct. Nechej doma holení a tranzistor, ale rozhodni se pro pět věcí, které skutečně potřebuješ. Celtu, nůž, chleba, sirky, a třeba dalekohled. Jeď někam a zamíř od nádraží k lesu, jdi a jdi a koukej se okolo sebe, i pod nohy, i na nebe. Jdi do únavy a ještě trochu dále. Poslouchej ticho obilného pole a ticho lesa ve dne i v noci, ticho krajiny a potokem i krajiny s lidmi na poli, sedni si na mezi i v hospodě. Dlouho mlč a pak se dej do řeči s někým, koho někde potkáš.

Víš, synu, možná ti to nepomůže, možná už na kraji té cesty zamíříš místo k lesu rovnou do té hospody, a tam sásteneš - a ta tvá cesta pak bude mít jiný směr, než bych si přál. Víš, synu, není to zrovna jednoduché, žít život. Snadno se z toho stane jenom existence. Sám si musíš pomoci, chlapečku. A tak přece jenom zamíř k tomu lesu. Až si budeš večer rozdělovat oheň, ať je to ohniště správné, a zkus ho zapálit jednou sirkou. Pusť si ty chvíle až na kůži a myslí přitom na svůj život a taky na ty, které máš rád nebo které nemáš rád - zkus to! Budeš tam sám, ale všechno to tam bude s tebou. Potom se vrať /ale nespomeň po sobě uklidit ohniště/.

Možná pak budeš víc chápat tenhle svět a budeš umět, skutečně žít. A já to uvidím a budu rád.

A teď si vyndej pěst z pusy.

I n k a

Bývají noci
pro snění
kdy naše kroky si to namíří někam vzhůru
abychom se jen tak
bez zavazadel
a starostí
proletěli vesmírem

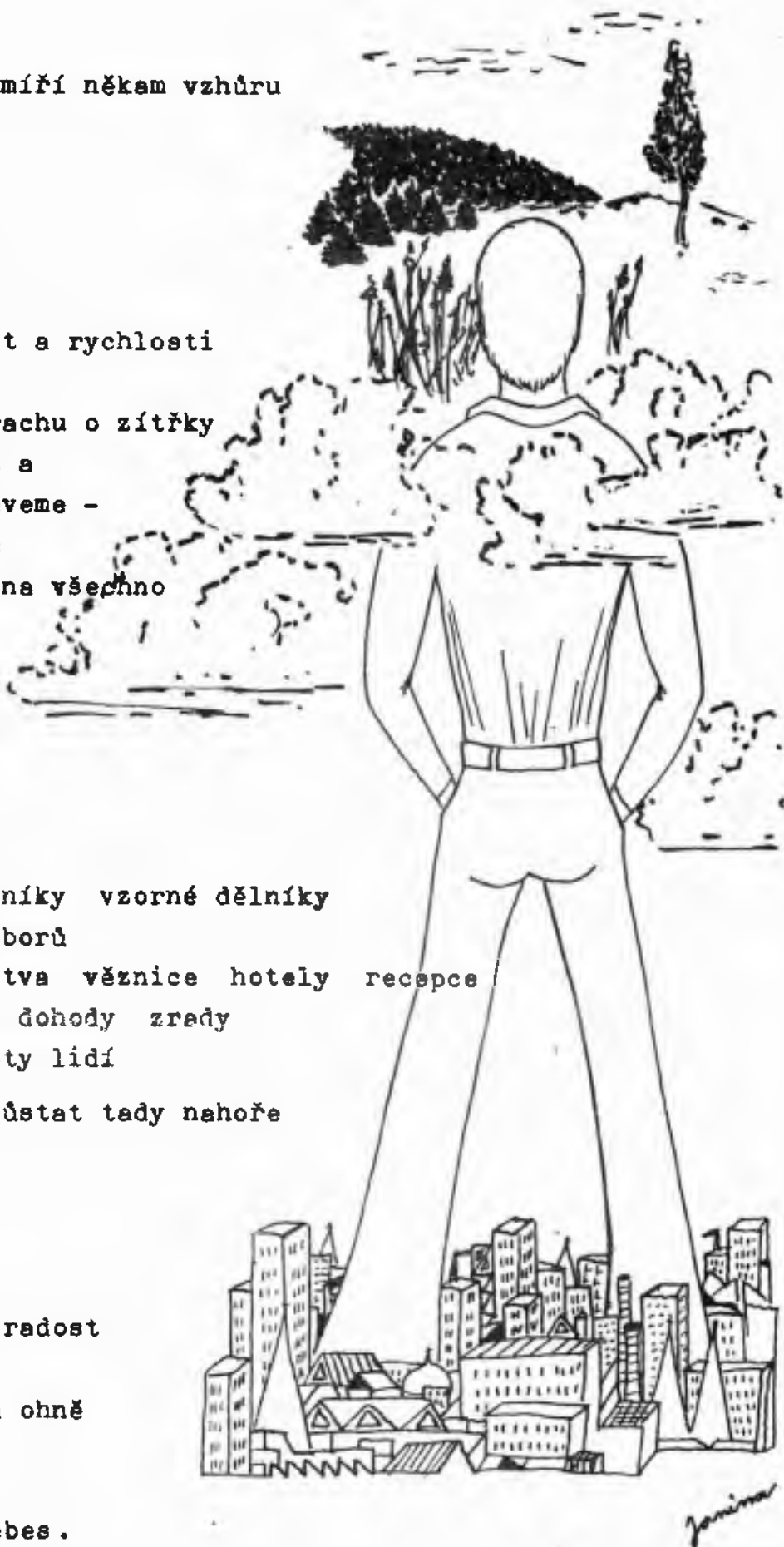
Z nadhledu
pozorujeme spěch a kvalt a rychlosti
obrovské hemžení
hlavy čouhající ze strachu o zítřky
- jestli na to budu mít a
jestli mi to někdo neveme -
zadupeme si tady nahore
a lidé rázem zapomenou na všechno
jen aby nezmokli

Volnost prostoru opájí
ještě támhle
a támhle
a co je asi támhle?

Všude vidíme
politiky bankéře úředníky vzorné dělníky
a falešné hráče všech oborů
domy výtahy ministerstva věznic hotely recepce
armády státní návštěvy dohody zraedy
no prostě obyčejný životy lidí

a když už jsme chtěli zůstat tady nahore
Hele
změna:

Vesmír nás přiblížil
my uslyšeli
smích a zpěv a hudbu a radost
uviděli
lesy a kytky a kytary a ohně
usedáme
a je nám
jako bychom spadli s nebes.

Zdeněk Burian

CELÝ ŽIVOT ZA DOBRODRUŽSTVÍM

Ano, samozřejmě, teď budeme mluvit s mužem, který čte dobrodružné knihy, aby k nim pak vytvořil ilustrace, o nichž říkáte, že je máte ze všech nejraději. K našemu rozhovoru s malířem Zdeňkem Burianem došlo jednoho zimního odpoledne. Před domkem štěkali dva černí vlčáci a v útulné pracovně ležely na stole rozpracované, ještě mokré ilustrace k připravovanému vydání Mayova Vinnetoua. Burianovy ilustrace zná každý pořádný kluk i děvče. A znají je dobře i jejich tátové a tátové těch tatů, protože první knížka s jeho ilustracemi vyšla už v roce 1921. Byl to Stevensonův román Dobrodružství Davida Balfoura a vydalo jej Dělnické nakladatelství, kde Burian krátce předtím kreslil poutače do výkladních skříní.

„Umíme-li dobře počítat, vyšla tedy první knížka s vašimi ilustracemi, když vám bylo šestnáct let!“

„Začal jsem kreslit v jedenácti letech. Učitelé radili mým rodičům, abych šel studovat na odbornou školu. Měl jsem doporučení na Akademii a ve čtrnácti letech jsem byl přijat rovnou do druhého ročníku. Takže jsem začal malovat jako kluk pro kluky o něco málo mladší.“

„Vždycky jsme na vašich ilustracích obdivovali váš smysl pro detail, věrnost skutečnosti, ať už se týkala třeba oblečení hrdinů knih, zbraní nebo přírody, která je obklopovala.“

„Od dětství jsem studoval národopis a toto studium mě provázelo vlastně po celý život. Kdybych jej nestudoval, tak bych vlastně nic neuměl. Když dostane mladý čtenář do ruky knihu například o Borneu a čte tam o Dajácích, je zvědavý, jak ti lidé vypadají, čím loví, jakých zbraní používají; musím to namalovat pravdivě, aby čtenář, když se po letech setká v časopise, filmu, dokumentární knize nebo na vlastní oči s opravdovými Dajáky, mohl říci: Ten Burian nás nešidil.“

„Po té první knížce jste ilustroval tolik románů, že se je ani neodvážím spočítat. Které autory jste ilustroval nejraději?“

„Nejraději jsem měl vždycky spisovatele, kteří prošli světem a poznali věci obyčejným cestovatelům nedostupné. Z našich především A. V. Friče (kam ten se dostal a co poznal), z cizích Stevensona, Conrada, Kiplinga...“

„Hodně jste kreslil do časopisů.“

„V časopisech jsem měl možnost ilustrovat moderní dobrodružství, která mi v knihách chyběla. Jen jednou jsem takovou moderní knihu ilustroval, jmenovala se V zemi otrávených šípů. Napsal ji Bohumil Pospíšil, který procestoval Melanésii a Polynésii. Dnes už ho nikdo nezná. Oženil se a zůstal na Novém Zélandě.“

„Také jste cestoval?“

„Měl jsem s cestováním smůlu. Nejdříve jsem neměl na cestování peníze a od roku 1934 jsem zase jako voják neměl pas. O okupaci ani nemluvíme. A tak jsem jen v roce 1931 procestoval rakouské Alpy a Itálii. A to je všechno.“

„Zapomněl jste na své cesty do pravěku.“

„To je pravda. Vylákal mě na ně profesor Augusta, když si v roce 1936 všiml mých ilustrací k Štorchovým Lovcům mamutů. Začali jsme společně pracovat na rekonstrukcích pravěkých zvířat a na obrazech o vývoji člověka. Výsledek naší práce vyšel na počátku okupace – Dívky prasevĕta. Dneska se těchto a později vzniklých mých obrazů na toto téma používá na školách ve čtrnácti zemích světa, včetně Japonska.“

„Jestě poslední otázku: Na co z doby svého mládí nejvíc a nejraději vzpomínáte?“

„Na to, jak jsme trampovali. Měli jsme na Sázavě proti Medniku srubovou osadu z kulatiny. Nevím, jak je to dnes, ale tehdy trampovat znamenalo zachovávat ducha čestnosti, džentlmenství, úcty k ženě...“

Bylo tma, museli jsme se rozloučit.

LEDŇÁČCI

Stále vzácnějším obyvatelem našich potoků a říček se stává pestří létající dráček — ledňáček říční (Alcedo atthis). Má robustní trup s krátkými zakulatovanými křídly, krátký zobák a velkou hlavu s dlouhým špičatým zobáčkem. Jeho krátké silné nohy s částečně srostlými prsty ukazují, že patří do řádu ptáků srostloprstých (Columidae). Zástupci tohoto řádu stejně jako podřád ledňáčci (Halcyonidae) jsou rozšířeni převážně v tropické a subtropické pásmu. Vysoko na sever zasahuje pouze specializovaný rybožravý ledňáček. V mírném

Mládě ledňáčka říčního. Ještě peří je ještě v rohovitých toulcích.

pásmu je schopen přečkat zimu. Ledňáčková peří je exoticky zbarveno jako u tropických ptákových. Křídla, vrch hlavy a malé uzdučka pod okem jsou modrozelené. Hřbet a krátký ocas má azurově modré nádechy. Spodina těla a tváře jsou oranžové. I černý zobák a světlé červené nohy s černými drápkami vypadají exoticky.

Většinu dne tráví ledňáček na větvi nad vodou. Nehnutě odně vyhlíží kořist. Za malou rybkou nebo hmyzem se vrhá sítelným letem do vody. Z vody vynáší kořist živou a pak ji žebří. Rybky polyká hlavou napřed, protože by se mohl u okounovitých ryb vzpříčenými tvrdými ostnatými paprsky hřbetní ploutve zadávat. Nestrávené zbytky potravy — kostičky, šupiny nebo tvrdý chitin hmyzu, vyvrhu-

je. Ačkoliv je přísně chráněn, rybáři jej dříve pronásledovali. Bylo to nedomyšlené jednání, protože lovením pl-

vatných rybek je užitečný. Ani na plůdkových rybníčcích se nedá hovořit o vyložené škodlivosti. Na ulovení jedné ryčky připadá asi 10 neúspěšných pokusů. Tedy i na sádkách dává přednost lovu méně pohyblivých, většinou nejméněcenných rybek. Ledňáček tak vlastně napomáhá omežovat infekční onemocnění ryb, objevující se zvláště prudce při velkých koncentracích rybí osádky. Ke shromáždění ledňáčků na sádkách nikdy nedojde. Ledňáček je totiž značně svárlivý a ze svého poměrně velkého lovného teritoria zanechá každého příslušníka svého druhu.

Denně spotřebuje dospělý ledňáček 8 až 10 rybek dlouhých od 7 do 9 cm. Celková váha ulovku je až 4,5krát větší než 45 g vážící ledňáček.

Z jara ledňáčci vytvářejí páry. V té době jsou značně aktivní a neklidní. Hledající ptáček narážející na tvrdý odpor již vzniklých párů, které je pronásledují s vysokým pískotem.

Při námluvách plynáší sameček samičce ryčky. Stavba vlastního hnízda trvá dosti dlouho. Pár si vyhlédne nejčastěji strmý břeh potoka. Ledňáčci na kolmo stěnu naletují a ostrými zobáky vyhloubí kousky země. Celý den trvají nálety než se podaří samičce udržet na ukrutně vzniklého dílku a prohlubovat tunel dál. Sameček se připojuje a odhrabává nohama vydlabanou zem. Hlubokost norka je vyšší než šířka a v průměru měří 5 až 6 cm. Směřuje šikmo vzhůru a po 60 až 80 centimetrech je zakončena hnízdní dutinou o průměru 15 cm. Samička snáší 5 až 6 bílých, modravě prosvětlených kulatých vajíček na holou zem. V sezóně na vejcích a krmení mláďat se střídají oba rodiče. Z vývržků mláďat, z kostiček a šupin, setvoří humózní, měkká výstelka hnízda. Tekulý a silně páchnoucí trus vystřikují mláďata do chodby. Vsakuje se do země. V hnízdě s odrostlejšími mláďaty vytéká po šikvitéch stěnách až ven.

Zpočátku mláďata připomínají spíš mláďě bodlinateho jezka než ptáka, protože rohovitá toulca, v němž je ukryto budoucí obrysové pero, praská poměrně dlouho.

Krmící ledňáček se v tmavém hnízdě špatně orientuje a proto krmí jen to mláďe, které směřuje hlavou z tunelu. Stejněměrné rozdělení potravy zajišťuje instinktivní chování mláďat. V hnízdě sedí v kruhu zády k sobě.

ledňáček říční s ulovenou rybou.

Jakmile mláďe u vchodu dostane potravu, uvolní své místo vedle sedícímu sourozenci. Celé usazenstvo hnízda se tak postupně otáčí jako na kolečkách. Jedno mláďe sežere denně asi 8 drobných rybek.

Podruhé hnízdí ledňáčci zpravidla v jiné norku. Při dostatku potravy vyhlíží mláďata do roka a poslední vyvádění mláďat se často protáhne až do druhé poloviny září. Jednotlivá hnízda se překlývají. Zatímco sameček krmí mláďata, samička již sedí na vejcích v jiné vybudované norku. Příhodné lokality obsazují ledňáčci po více let. Pak je náhodou ve strmých březích větší počet vyhrabaných děr, které ledňáčci srdlavě využívají.

Krátko po vylétnutí mláďat se celý rodina rozpadá. Mláďata jsou zpočátku značně neobratná v lovu a aby chytila ryčku, potřebojí daleko víc pokusů než starý ptáček.

Na ledňáčky velmi nepříznivě působí znečištění vod průmyslovými odpady. Neustálá vlhkost peří, kterou způsobují saprofitní rozpuštěné ve vodě, je při chladném počasí častou příčinou úhynu ledňáčků. Udává se, že za ohrožení nepříznivých zim uhynou 80 až 90 jedinců ze sta.

Zrelejší úbytek ledňáčků byl v posledních letech zaznamenán na Třeboňsku. Vyhynuli se z mnoha lokalit, kde dříve hnízdili.

Inq. Josef Blásek,
foto: Lubomír Blásek

„Starm“ - NSR

„Myslejš' si o nás, že jsme verbež, tak jim jdu dokázat, že nás nepodceňují!“

„Ahoj kluci, zobete taky blechy?“

„...kočka pitomá, kočka potrhlá, kočka pitomá. kočka..!“

DEKOLTÉ

PTÁCI

TEXT: ŘEŠETLÁK
HUDBA: ŘEŠETLÁK

1. Ptáci při-po-mí-na-jí pí-seň, co chceš zpí-vat,
v mracích ti-še lé-ta-jí, můžeš se jen dí-vat...

2. Ptáci všu-bee ne-zná-jí lži a smutky v du-ši,
černé vrásky ne-ma-jí, někdy a-le tu-ší...

Refrain
že se sl-zy roz-ku-tá-li a že ně-kdy du-še pá-li...

Ptáci ja-ro če-ka-jí, až k nám při-jde z dá-li...

3. Ptáci zpěvem hovoří,
když jdem lesem sami,
až se oheň rozhoří,
tak usednou s námi.

4. Zpívají nám o zemích,
kam každý z nich létá,
a o cestách podzimních
třeba na kraj světa...

Ref: Bílou straně už slunce zlatí,
tehdy když se noci krátí...

Jaro přijde jako smích,
s ptáky se zas vrátí...

(dů ztraceno)

JIRÍ SUCHÝ SVATEBNÍ DARY

Svatebních darů se sešlo hodně. Každý příbuzný přinesl to, co mu doma nejvíc vadilo. Povětšinou to byly broušené vázy a kaktusy nadměrného vzrůstu. A ještě plno jiných věcí, které bylo líto vyhodit. Dvě stejné sady sběraček se navzájem usvědčovaly, že ani jedna není kompletní. Strýc Karel přinesl pozoruhodné sousoší opic, z nichž dvě urazil – prý cestou. Teta Boženka přispěchala se starou dožívající kočkou. Přišla v pravý čas, protože do večera opustila tento svět. Sešlo se také několik hodin, které jen zkomplikovaly situaci, neboť od té chvíle přestalo být jasné, kolik skutečně je. Když bylo po svatbě, uložili jsme předměty na půdu.

Nedávno nás pozvali na návštěvu Hálkovi. Novomanželé. Protože den předtím nás vyzvala požární hlídka, že půdu je nutno vyklidit, ale na otázku kam, pokrčila jen bezmocně rameny, rozhodli jsme se, že naše svatební dary rozdáme. Hálkovým jsme vybrali sádrové sousoší s opicemi. Místo po dvou uražených jsme celkem zdařile zaretušovali vodovou barvou a celou věc jsme zabalili do hedvábného papíru. Manželka opatřila dar bleďomodrou mašlí.

U Hálků nás už čekali. Hned v předsíni jsme se zbavili uměleckého předmětu a bylo nám dobře. Ale jen na okamžik. Jakmile jsme se octli na prahu svátečního pokoje, tento se s námi zatočil. V ušáku seděl náš strýc Karel. Ten, od kterého jsme dostali jako svatební dar sousoší s opicemi.

Srdečně nás přivítal. Netušil jsem, že je přítelem novomanželů Hálkových, stejně jako on netušil totéž o nás. Paní Hálková postavila balíček na stůl a jala se rozvazovat bleďomodrou mašlí.

„Ne, nerozvazovat!“ vykřikl jsem. „Až na vánoce!“

Hálkovi trochu zrozpačitěli, ale strýc Karel ne.

„Já nakouknu, jo?“

Ohradil jsem se proti tomu, aby strýc nakukoval, ale on mě ujistil, že nic neprozradí a dral se k balíčku. V okamžiku, kdy se dotkl hedvábného papíru, chytil jsem ho v zápěstí a zkroutil jsem mu ruku. Zařval a v oku mu bleskla zloba. Hned nato neuvěřitelnou rychlostí zbavil nás dar obalu. Na stole se objevil stádo opic v celé své oškli-vosti. Hálkovi koukali vytrěštěně. Pustil jsem strýce a pokusil jsem se zavést hovor na mezinárodní situaci. Ale nikdo mě neposlouchal. Sousoší s opicemi poutalo na sebe veškerou pozornost. Paní Hálková zdvořile koktala, že něco takového si vždycky přáli, ale pan Hálek ji probodl ledovým pohledem, takže její věta zůstala pootevřena. Pak bylo několik vteřin ticho, načež strýc Karel pravil:

„Dvě opice chybí!“

„Odstranil jsem je, protože neměly pěkný výraz.“ lhal jsem.

„A jakýpak výraz měly?“

„No... ta jedna... jako by přemýšlela. Ale tak nějak nepěkně. Sochař jako by neuměl vystihnout...“ bleskotal jsem.

„A ta druhá?“

„Ta druhá byla naprosto špatná. Vypadala spíš jako hlemýžď.“

Pan Hálek

se dlouze zadíval na prádelník.

Učinil jsem totéž.

Na prádelníku, podloženy vyšivanou dečkou, stály dvě uražené opice.

Nevypadaly, ani jako by přemýšlely, ani jako hlemýžď.

Byl to svatební dar od mého strýce Karla.

NEČEKANÝ NEPŘÍTEL

Ilustrace Jan MAGET

Vnikli do pralesu a záhy je obklopilo zelenavé šero provanuté těžkým, pronikavým pachem tlejícího dřeva. Byl tu chládek, příjemný po úmorném vedru, a po stezce se pohodlně šlo. Postupovali rychle a po půlhodině je stezka, probíhající pralesem s několika oklikami, zavedla na světlinu, která vznikla nepochybně ničivým účinkem smrtě. Storm-Johnsen se rozhlížel kolem sebe.

Máhle upoutal jeho pozornost tichý zvuk. Přicházel z protějšího kraje světliny, a když se tam Storm-Johnsen zahleděl, spatřil krásného černého buvala. Buval vystoupil pomalu ze zeleného příšeří do prostory, zalité slunečním světlem, a zde se zastavil, široce rozkročeno, hlavu vysoko zdviženou, s mocně vystupujícími svaly na krku a na plecích. Jak tu stál, sotva třicet kroků od Storm-Johnsena, ve slunečních paprscích, poskytoval krásný obraz ztěles-

něné síly, ale Storm-Johnsen si nedal čas, aby se mu obdivoval.

„Rychle za strom a potom nahoru!“ sykl přes rameno na Čiána, jenž stál za ním. Nestaraje se již o buvala, uskočil jediným dlouhým skokem za první strom, který se mu naskytl. Věřlél toho o buvalech dost a přesvědčil se, že opatrnost byla na místě. Se sklopenou hlavou vyrazil buval vztekle přímou čarou k místu, kde předtím ještě stáli. To už byl Storm-Johnsen na první větvi, rozhlížeje se, kde je Wang-Li. Čián s tlusokem přehozeným přes ramena oblékal silný kmen oběma rukama, ale marně se snažil na něj vylézt. Storm-Johnsen obemkl koleno pevně větev, na které seděl, hluboko se sehnul, a uchopil oběma rukama Wang-Lia za capan, vytáhl ho k sobě.

„Tohle bys se mnou nemohl udělat!“ Smál se spokojeně, pomáhaje mu, aby se

dobře usodil. Buval byl už zatím pod nimi a otloukal si v zuřivé zlobě hlavu o strom.

„Škoda, že má tak tlustou lebku, byl by si ji už dávno o ten strom rozbil,“ líkoval Storm-Johnsen. Byl v dobré náladě, že se jim podařilo v poslední chvíli šťastně uniknout. Strom byl silný a ani stádo buvalů by jej nebylo vyvrátilo z kořene. Čián uvyklý na mírné buvoly, které zapíchal doma do pluhu, podivil se zběsilé zuřivosti zvířete, útočícího na jejich strom.

„Ten?“ pravil Storm-Johnsen, „upadá tygra a na kaši ho razdupe. Každý lovec, který se klidně postaví lvu nebo tygru, jde z cesty divokému buvolovi, nemá-li dobrou pušku a střely s ocelovým pláštěm. Obvyčejná alověná kulka se buvolovi rozplácne na hlavě jako na pancíři.“

Buval na chvíli upustil od marných útoků a stál nehybně pod stromem se zvednutou hlavou; černé oči, pohlízející na nedostupnou kořist, svítily mu zlobou.

„Tak jsem kdesi četl, že buval nikdy v lese neútočí, jen v otevřené stepi,“ rozpomínal se Storm-Johnsen. „Rád bych tu měl autora té knihy po ruce, aby si podruhé rozmyslil psát takové nesmysly.“

Čas míjel a nezdálo se, že by buval měl úmysl od obléhání jejich stromu upustit. Chvillemi zaútočil, potom zase klidně stál, a dvakrát nebo třikrát dokonce poudázel a začal se past. Ale když se Storm-Johnsen jen tráchu nenápadně pohnul na stromě, otočil okamžitě hlavu, připraven vyrazit k novému útoku.

„Tohle je trochu jednotvárně a začínají mě brnět nohy,“ poznamenal Nor, když už seděli na stromě dobrou hodinku. Postavil se na větev, což přivedlo neúměrného nepřitele okamžitě do střehu, a pátral nad sebou po uschlých větvích. Našel jich několik podle svého přání, natámal je na kratší kusy, které svázal dohromady, a obalil jeden konec tlustého svazku dřeva, jež tak vyrobil, suchými listy.

„Lá bychom měli,“ prohlásil spokojeně, sedaje si zpátky vedle Wang-Lia. „Teď ještě aby se milostpán obtěžoval k našemu stromu!“ Jako by jeho přání rozuměl, přiblížil se buval rozvázným krokem a stanul přímo pod nimi. Storm-Johnsen křesl zapalovačem, zontil svou pochodeň a jistou rukou ji hodil přesně na buvolova široká záda. Za letu vzplálo dřevo mocným plamenem, jenž okamžitě sežehl kosmatou srst zvířete. Buval se vzepjal s bolestným řevem na zadní nohy, a pochodeň se mu svezla po hřbetu, spatujíc mu na něm kůži po celé jeho délce. Zbavil se sice té příšerně rudé věci, která mu způsobila takovou bolest, ale palčivý pacit na jeho zádech neustával. Malou chvíli se točil zuřivě dokolečka na jednom místě a potom se pokusil setřít ze sebe pálení třením hřbetu o strom, na němž seděli oba trosečníci. Ale pátilo to ještě hůře, a tak se zuřivým bučením vyrazil na světlinu a zmizel na stezce, odkud muži přišli.

„Nerad dělám zvířatům bolest, ale ten by se odtud nebyl hnul do tmy,“ pravil omluvně Storm-Johnsen. Wang-Li se chystal stézt, ale Nor ho zadržel. „Myslím sice, že se náš přítel teď už volá někde v bahně a chladí si záda, ale jistě to není. Je pochůžij jako opice a není nemožné, že na nás někde číhá za stromem. Bude lepší, když ještě chvílku počkáme.“

Učinili, jak řekl, a když se kolem nich nic nehnuo, opatrně slezli. I potom dávali cestou velký pozor, připraveni každým okamžikem uskočit pod ochranu stromů, ale s buvalem se už nesešli.

(Úryvek z knížky Ostrov draků)

BILKA

Potok šuměl tisícem hlasů.
Kepky jsou panenky
s duhovým okem
a všechny tam stály,
jak myšlenka,
jak ozvěna,
jak halucinace.
Snad jsi mi něco vyprávěl,
broukal tuláckou píseň o mracích.
Nevím. Ten potok šuměl
mnohem hlasitěji.
/Kolčava/

OSLÍK

Napsal Alan Marshall

Kreslil Mirko Hanák

Byl to docela obyčejný oslík, šedivý a bezbranný. Stál se svěšenou hlavou a polo zavřenýma očima u vchodu do cirkusového stanu na malé zápatě zeleně na okraji velkoměsta.

Toho roku dosud město žádný jiný cirkus nenavštívil, a tak denně přicházely na představení zástupy lidí. Podél cesty k mohutnému stanu stála auta a z nich vystupovali lidé, kteří směřovali k pokladně. Mnozí vzali s sebou i malé děti, vyzdvihovali je vysoko nad hlavu, protože v pralesě těl a bezpočetných nohou by kluci a děvčátka neviděli kolem sebe vůbec nic. A byl tu přece ten obrovský plátěný dům plný nevidaných zázraků, přivázaní sloni a pestře pomalované vozy na gumových kolech! Teprve když je tatínkové vynesli silou svých paží kamí vysoko nad hlavy tisíců se davu, zahledly jejich oči všechnu tu krásu a nejdříve ze všeho oslíka, stojícího trpělivě u vchodu do hlediště.

Stan byl skutečně velikánský a pestré plakáty, vylepené na cihlových zdech už týden předem, chvástavě oznamovaly, že to je největší stan na světě a pojme najednou celé čtyři tisíce diváků.

Oslík uvázaný k dřevěnému kůlu na krátkém silném provaze stál v cestě nedačkovým divákům, hrnoucím se se vstupenkami na svá místa. Nebylo možno ho přehlédnout.

Každou sobotu se konala tři představení. Kolem oslíka přešlo tedy dvanáct tisíc lidí. A skoro všichni jej pohladili po hřbetě. Tisíce rukou se denně dotýkaly jeho krátké, sluncem vyprahlé srsti.

Doteky rukou nebyly vždycky stejné. Některé prozrazovaly nadřazenost a povýšenost, jindy chtěli tatínkové popleskáním trpělivého zvířátka zapůsobit na své děti, někdo pohladil oslíkovu srst něžně, jiný lhostejně a jen proto, že to dělali druzí. Maminky se často na chvíli zastavovaly a čekaly, až bojácná a nasmělá ručka jejich mrňousů pohladí šedivý hřbet. Pyšní tatínkové přidržovali ty nejmenší, aby pročísl srst svými prstíky po celé délce nebo oslíka přátelsky poškrábali na temeni hlavy či ho zatahali za dlouhé uši.

Starší děti, které sem přišly bez rodičů, dokazovaly svou odvahu tím, že mu rukou hladily nos a otáčely se přitom k davu, zda je jejich čin náležitě obdivován. Někteří návštěvníci nutili oslíkovi burské oříšky, ale neměli úspěch, protože zvíře pevně sevřelo zuby a nepokojně zavrtělo hlavou, kdykoliv uctilo cizí ruce.

Občas se odněkud vynořil pán, který se vyznal v oslech, pan Mudrc, položil ruku na oslíkovu šíji a promlouval s ním, ačkoliv jeho slova byla především určena čekajícímu davu a žádala si obdiv.

— Tys na to vyzrál, kamaráde! Žádná dřina jako dřív. Ty se máš! A vysvětloval kolemstojícím, že jinde oslíci nosí těžká břemena, těžší než sami váží, že to jsou ubohá tažná zvířata. Lidé souhlasně kývali hlavou a hladili oslíka, který se nemusí dířit, znova a znova.

Oslík přijímal pozornost davu se zřejmou lhostejností. Ačkoliv ho věčné hlazení už dávno omrzelo, nedal to na sobě znát. Stál tu nehybně se skloněnou hlavou a nikdo ho nemohl vyrušit z příjemného snu, do kterého byl pohroužen.

Jednoho dne přišel ke vchodu tlustý pán v modrém obleku. Zastavil se před oslíkem a zkoumavě se na něho zadíval. Potřásl hlavou a prohlížel si zvíře ze všech stran. Po důkladné prohlídce, když už se chtěl otočit a vstoupit dovnitř stanu, dopadla jeho těžká ruka nešetrně na oslíkův hřbet. Byl to osmítisící dotek toho dne!

Oslík, který do té doby jako by spal, se rázem ze své drímoty probudil. Vypadalo to, jako by tloušťková masitá ruka byla pro něho signálem, na který dlouho čekal. Zvedl svou těžkou hlavu, ohnal se a stlkl mužovu ruku bílými zuby. V zubech zůstal kus modré látky z tloušťkova kabátu. Pak zvíře zase klidně svěřilo hlavu a pohroužilo se do svých tajných snů.

Tlustý pán v modrém byl pobouřen. Ustoupil bleskurychle zpátky s očima vypoulenými a ústy dokořán. Zvedl roztržený rukáv do výše a díval se na lidi kolem sebe, jako by nechápal, jak se to mohlo stát.

— Kouzl měl vykřikoval vystrašeným hlasem a dodal, dívaje se nedůvěřivě na snícího oslíka, — to je drzé, nevychované zvíře!!!

Kolemjdoucí se zastavovali, aby se podívali na postiženého pána a na oslíka s kusem modré látky v zubech. Pokyvovali hlavou na souhlas s jeho rozhořčenými slovy. Ten osel je opravdu drzé, nevychované zvíře! Proč vlastně kouzl toho tlustého pána do ruky? Vždyť ho chtěl jenom pohladit. Nevděčné stvoření!

Asi pět minut po této události nikdo z uraženého davu oslíka nepohladil. Konečně poprvé za dlouhá léta okusil na chvíli trošku klidu.

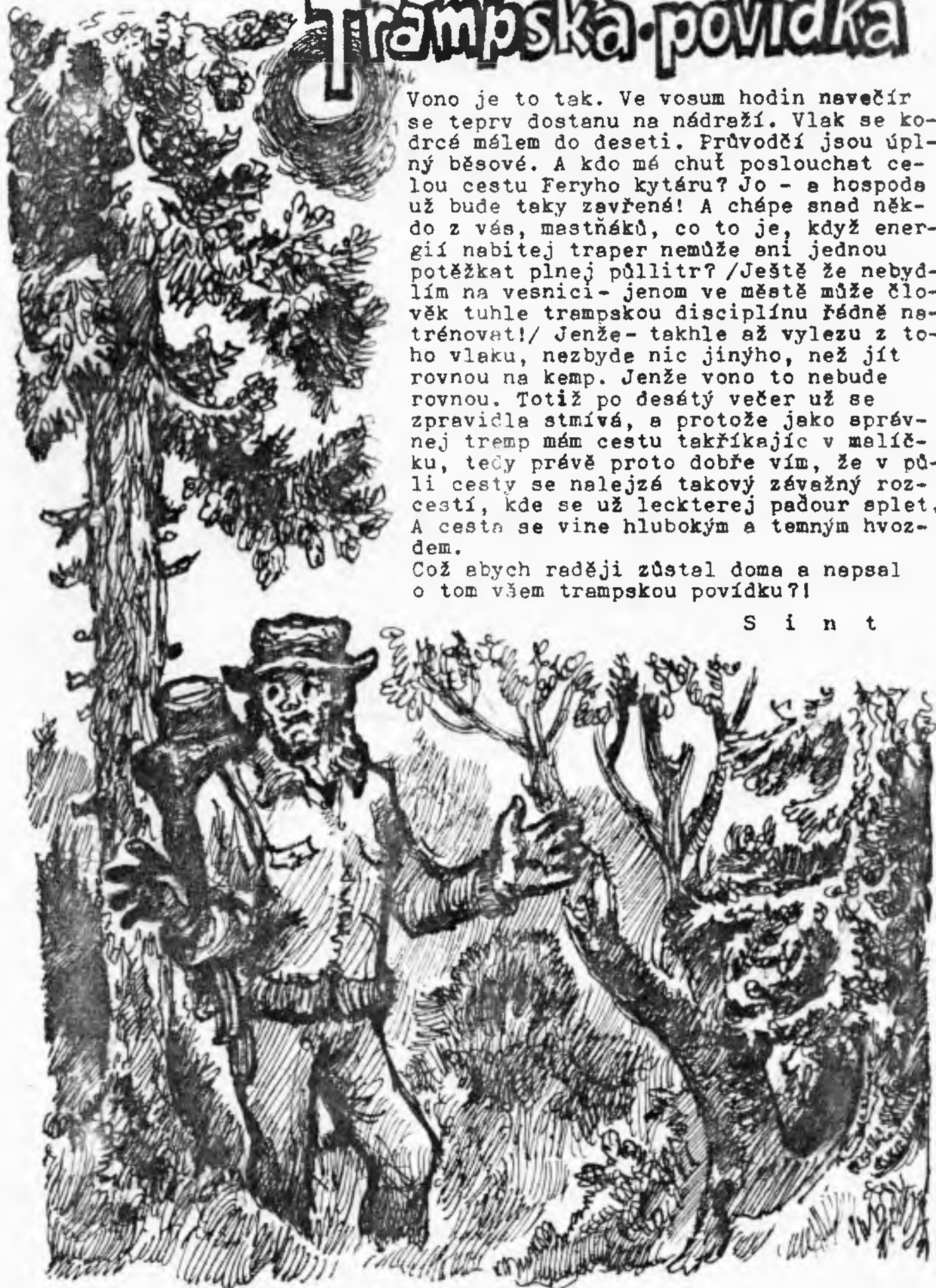
Z angličtiny přeložil František Vydro

Trampská povídka

Vono je to tak. Ve vosum hodin nevečír se teprv dostanu na nádraží. Vlak se kordcá málem do deseti. Průvodčí jsou úplný běsové. A kdo má chuť poslouchat celou cestu Feryho kytáru? Jo - a hospoda už bude taky zavřená! A chápe snad někdo z vás, mastňáků, co to je, když energi nabitej traper nemůže ani jednou potěžkat plnej půllitr? /Ještě že nebydlím na vesnici- jenom ve městě může člověk tuhle trampskou disciplínu řádně netrénovat! / Jenže- takhle až vylezu z toho vlaku, nezbyde nic jinýho, než jít rovnou na kemp. Jenže vono to nebude rovnou. Totiž po desátý večer už se zpravidla stmívá, a protože jako správnej tramp mám cestu takříkajíc v malíčku, tedy právě proto dobře vím, že v půli cesty se nalejzě takový závažný rozcestí, kde se už leckterej paďour splet. A cesta se vine hlubokým a temným hvozdem.

Což abych raději zůstal doma a nepsal o tom všem trampskou povídku?!

S i n t

Panu Dlabáčkovi to nevadí

POVÍDÁNÍ S VLADIMÍREM RENCÍNEM

Končinu recenzujeme dva typy: jednak je to Vladimír Rencín, kreslíř, a jednak je to „rencín“, kresba. Možná že se mylím, ale jazykovy mi nezapadá, že když si lidé puvídají „vidět je nějakého „rencína“ v Dikobrazu“, říkájí to slovo s malým „er- Vidět „rencína“ znamená zhruba totéž, co „otřít vtip“ nebo „zasmát se“. Tyto „rencíny“ a malým „er- vidíme napospas v záplnicích, vsunutě pod krycí sklo ponicích stůlů, vyřezané na stěnách a skřínkách. Připoumám že jsou se zapomenutí Vladimíra Rencína sepat, ne si myslí o této popularitě svých „rencínů“, jak jsem ho poznal, myslím si, že by řekl asi jako: Nevadíťm mě to.

V současně době připravuje seriál kreslených Věčerníků. Nabitě toho a jeho obdivných návštěv redaktor, set by tento rozhovor uzavřel, protože Rencín byl v Hradci Králové, a kdo se k němu prokousal telefonicky nebo dokonce osobně, sledá ke své mrzutosti, že Rencín vlastně bydlí někde na záměpě, kam telefon jak- et zvedne a předpředobně lom nasazňuje set tědná slůvka, vsita nebo steska, a že někdo seriál, kdo ta ztupá je. Ale kvůli Věčerníčkům musí jedit do Prahy a zde je občas polapitelný. Proto první otázka patřila právě Věčerníčkům.

Je to úhledněřný seriál O panu Krbcoví a jeho zvířátkách. Dě- lán výtvarníka, literární scénář napsal Stanislav Havelka s Petrem Chvojkou. Režisér Václav Bedřich měl tentokrát i dost práce v kresleném filmu a v novinách jsou požadavky odlišné. Jsme u dvanáctého dílu, zbývá tři-

náct. Nevím, proč zrovna třináct nebo sedm dílů. Proč ne třeba dvanáct?

■ To seřím. Ten pan Krbec má něco společného a vašími dvěma tuláky. Kteří ehojí světem jako Kristuspa s Petrem v pohádkách Boženy Němcové, aby se posmi- valí líské tlapení?

Vábec nic, až na ty vousy pod nosem. Proč by jim měl být také podobný? Mám s nimi i dost potíží. Když přinešu do redakci kres- by na jiné téma, říkájí mi: naní to špatně, ale nemáte tam spíše něco o Dlabáčkovi a o tom dru- hém? Já zase nemám chuť dopus- tit, aby se mi práce zdžila na vy- mýšlení a kreslení příběhů dvou postavček.

■ Který je Dlabáček a který je ten druhý?

Nevěděl jsem to dlouho; podle toho, co se říká, Dlabáček je ten s knírkem. S tímhle jménem jsem přišel do Dikobrazu, nechtěl jsem žádné Nováky a jiná jména lze těžko použít, aby se někdo neurazil, jak už to chodívá. Vzpomněl jsem na Dlabáčka, který bydlí nedaleko. Zašel jsem za ním, a jestli by mu to nevadilo, kdy bych jeho jméno použil. Řekl, že je mu to jedno. Jiného Dlabáčka jsem neznal, a po otážení prvních kresb se jiný neozval, že jsme mu znížili život, tak jsme ve jmé- nu pokračovali. Bylo to ale příliš upovídáné. V rámečku něhože mo- je jméno, potom Dlabáček a spol., kresba, někdy omylem znovu jmé- no autora, a když k tomu připu- čteme text, který někdy nebývá stručný, bylo toho příliš. Ostatně na jméno nezáleží, stačí, když čta- náť najde novou kresbu v dalším čísle na stejném místě.

■ Nevadí vám, že kreslíř hu- morista žije pořád ještě na periferií kamžtu?

Myslím, že už jsme konečně na- šli střechnu nad hlavou u výtvar- níků, dříve to bylo horší, výtvar- níci se na nás dívali skrz prsty a nejraději by nás viděli u novi- nářů, a ti nás zase přehazovali zpátky. Diskuse o tom, do jaké míry jsme na periférii, mě nechá- vají chladným. Dobrou práci má- žete odvádět i na periférii. Nikdy jsem neměl pocit, že bych se měl před opravdovým výtvarníkem sty- dět za to, co dělám. Nechme to- ho, mohl bych dojít ke kacířské

kdybych něco potřeboval, může za ním zajít. Teckle mi stačí ta- kový sešitek, kam si píšů, ve kte- ré redakci které kresba leží

■ Víte přesně v téhle chvíli, kde ten sešitek je?

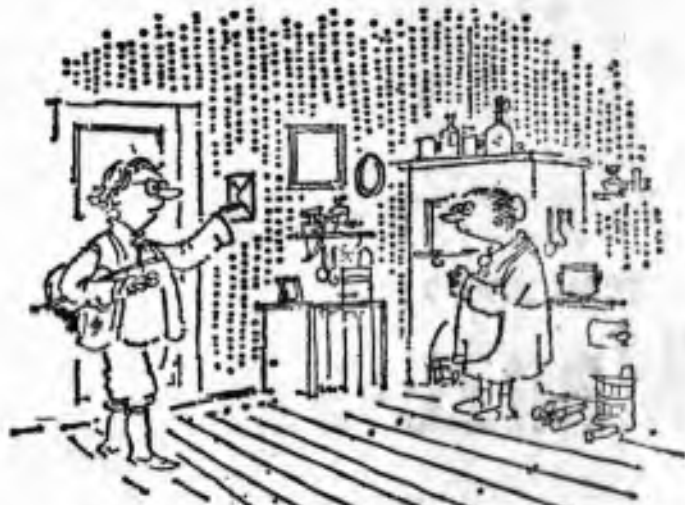
Měl by ležet na psacím stole, ale to víte, někdy ho taky nemů- žu najít, nebo do něho zapominám psát.

■ Narodil jste se 6. prosince. Necitil jste to jako křivdu, když jste byl kluk? Dostal jste dárek k Mikuláši a k narozeninám v jed- nom vrzu.

To mi bylo jedno, spíše ta ne- jistota — je to k Mikuláši, nebo k narozeninám?

■ Mám pocit, že jste fleγμα- tik.

Je dobré být fleigmatikem v má profesi už vzhledem k tomu, že v tomto národě si každý druhý a sobě myslí, že má smysl pro

KONEČNĚ SE NA MĚ USMÁLO ŠTĚSTÍ, MAMINKO! ZISKAL JSEM MÍSTO DRUHÉHO HOUSKY NA PALUBĚ TITANOU!

mu názoru, že by tomu mohlo být lecky i naopak.

■ Jaka kreslíř humoru máte nějaké velké přání?

Přání mám různá, ale jedno má- ló a víceméně technické — aby kresby dostaly v novinách a časopisech větší plochu, jedna velká otáčená kresba je lepší než pět malých. Většinou mi kresby vycházejí v malém formátu jako grafické vycpávky. Podívejte se na tuhle kresbu, to je obálka vý- deckého časopisu o nukleární fy- zice. Nevypadá lépe, když je kres- ba velká a má dostatek prostoru? Schovám ji do archivu.

■ Vy vážně máte archiv?

Nemám. To je na mě vážně tak vdět, že nemám archiv? Míval jsem, jenže přibýval a do malého bytu se nevešel a musel jsem vše- chny noviny, ve kterých mi něco otiskli, odvézt do sběru. Spolá- hám na lidi, kteří má kresby vy- síňhují a schovávají, jeden jich má údajně přes patnáct set, a

humor. Před časem mi nějaký člo- věk klepal na rameno: Sbíráím vaše kresby, mám rád legraci, na- malujte mi něco. Nechal jsem se umluvit a nakreslil, co mě napad- lo: Prodavač ve stánku nabízí per- níkové srdce a napsím Z lásky, Dlabáček stojí opodál a jeho part- ner se píd prodavače: Nemáte ta- kovéhle srdce, ale s napsím jak jseš starej, tak jseš libej? Kres- bu jsem podepsal a věnoval. Oba- rem kresbu přinesl, dotčený: Pane Rencíne, budu si dál vystřihovat vaše kresby, ale tohle jste mi na- musel dělat! Ach, ten humor!

■ Jak vy vlastně pracujete?

Když mám nápad, napíšu, na kreslím. Když nemám, tak se smluvím

Otázky kladl ONDŘEJ NEFF

K d y ž p r š í p o d š i r á k

Čas udeřil
na zlatý gong měsíce
a rázem všechny kapky
patřily večeru.

Děšť loupe barvy z tónů kytary
a dusí oheň vodní peřinou.
Nedá se ani spát.

Rozměňujeme noc
na čtvrt hodinky polospánku
a v napůl bdělých snech
bez bot
a deštěm nasycení
couráme oblohou.

Čekáme rozednění.

J e d n o u

Dnes už jsme na druhé straně
a z historie brzy bude kruh.
Jen dojít a pak překonat
průzračně čistou řeku.
Pak uslyšíme bubny dávnověků
a budeme se Slunci klanět
a Matce Zemi děkovat
a vědět, co je Velký Duch.

Pochopíme, kam plyne čas,
proč člověk jde a jeho duše létá.
A ruce podáme svým druhům.
Budeme cítit, že jsme v středu světa
a že ten střed je v nás.

Oheň, hořící uvnitř kruhu.

M á l o ě

Neberte mi mou navigaci
Nechte mou ložku plout,
vždyť nikomu snad cestu nekříží.
Co je vám do toho,
kam vyplouvé a odkud se pak vrací,
když hledá vzdušné zámky bez mříží
a mříže bez zámků...
Mříže, co reziví a zpívají jak ptáci.
Nevnucujte mi selanku,
nadlouho se s ní stejně nespokojím.
A když pak bouře rozkymácí
chatrné plavidlo
a já se trochu bojím,
vy moudře pokývejte hlavou.

Já mám svou loď,
svou kotvu a své kormidlo.

A za tím stojím.

I.

Louka voní vysokou bujnou trávou, neposečenou, ale stále šťavnatou a svěží. Z jedné strany zelený rybník, starý a nečištěný, z ostatních stran o něco tmavší zeleň lesa. Tři černá oka ohnišť porušují travnatý koberec, a pak ještě mohutný dub, téměř uprostřed prostranství, čnějící jako masivní bambulatý nos, jediný schopný dýchat vzduch u těch nízko se válejších bílých obláček. Z jedné jeho větve visí dolů silné lano, dlouhé dobrých sedm metrů. Je tmavé, některé prameny provezů již zpuchřelé, ale samo o sobě ještě dosti pevné unést kohokoliv.

Po louce rozeseťo do nepravidelného obrazce leží sedm mladíků. Všichni obuti do kožených vysokých bot a všichni ve vestách s kožešinou. Kalhoty se různí - jak který z nich dává přednost manšestru nebo hrubému plátnu. V obličejích je hřeje teplé květnové slunce a s požitkem dýchají vzduch, prosycený jehličím, trávou i kapičkami studené vody z rybníka. Jeden z chlapců se pohne:

"Bille, všim sis toho prcka, toho štěněte, jak za námi lez už od nádraží?"

"Jó, všim," pronese tázaný Bill, aniž otevře oči.

"Sakra, Bille," pokračuje první, "vždyť mu nemohlo bejt víc jak třináct. Co chtěl?"

"Nevím," řekne Bill.

"Ať ho ani nenapadne sem přilízt! Ať ho to ani nenapadne," brumlá si první.

A zase je na louce ticho, jenom oddychování sedmi úst dává tušit přítomnost člověka.

Úplně neslyšně se zahýbe a pak rozhrne křoví vzadu za hlavami ležících. Nejdříve se objeví hnědé rozcuchané vlasy, pak hubený bledý obličej a konečně celá drobná postavička, oblečená do tmavé košile, světlebéžové bundy a šedých kalhot, na nohou pak rozbité tenisky.

Hoch se pomalu plíží ke středu louky, je už několik metrů od spokojených spáčů, když tu se pojednou vymrští onen mladík, který byl nazýván Bill, několika skoky je u chlapce a už pevně drží jeho paže vzadu za zády.

"Cos chtěl? Cos chtěl šlohnout?" křičí na něj. Ostatní během několika okamžiků stojí v těsném kruhu okolo chlapce. "Cos tady chtěl?" zeptá se jeden z hochů, který všechny převyšuje dobře o půl hlavy. "Já bych chtěl s váma chodit na čundr," souká ze sebe chlapec pomalu. "Chtěls něco šlohnout!" křičí zavalitý hoch. Další, v brýlích a hubený, mu odporuje: "Co by krad, třeba mluví pravdu!"

A hlavy všech chlapců se otočí směrem k onomu nejvyššímu, který je zřejmě vůdcem party a je tu od toho, aby rozhodoval. On dodává partě zákony, on zaručuje dodržování nepsaného řádu paseky. "Dobrá. Třeba ti budeme věřit. Jenomže do party se jen tak nedostaneš. Umíš něco?"

Chlapec se zazubí, jako by na tuto otázku čekal. Sáhne do kapsy. Vytáhne z ní malou foukací harmoniku a začne hrát. Nejdříve tiše, trochu nesměle, ale pak stále hlasitěji, až jeden z hochů odskočí stranou, zdvihne na zemi ležící kytaru a přidá se k němu. Chlapec pozoruje tváře všech a vidí, jak se začínají usmívat.

"To stačí," ozve se vysoký chlapec, "umíš to dobře. Do party tě zatím nepřijímáme, ale můžeš s námi jezdit. Kolik ti je?"

"Šestnáct," říká chlapec.

"Kecáš," ozve se sborem.

"Tady mám občanku!" vytahuje z bundy červený průkaz.

"Dobry, věřím," říká opět vysoký chlapec a dodává: "Jsi Štěně, rozumíš - každěj máme nějakou přezdívku. Já jsem Šerif. Ode dneška chodíš pro pivo, cigarety, hlídáš oheň a posloucháš - jasný, Štěně?"

"Jasný," souhlasí Štěně.

A pak Šerif představuje partu: "Medvěd, Bill, Struna, Doktor, Pajda a Tříška."

II.

Štěně pomalu mívá voňavé stromy. Na zádech tele a v něm deset lahví piva, další desítku v tašce, kterou táhne v ruce. Je šťastný. Cítí les, jak mu prostupuje do všech pórů těla a chladí pot, který mu vyráží na čele. Je šťastný - má konečně svoji partu, se kterou může každý pátek vyrazit, o nic se nestarat. To, že klukům doběhne pro pivo nebo pro cigarety, taková maličkost, a přitom může s nimi sedět večer u ohně a poslouchat, jak klábosí a vytahují se jeden před druhým. Nebo se přidat s harmonikou ke Strunovi - a to zase poslouchají oni jeho. Že občas nějakou slízne od Medvěda nebo od Pajdy, co na tom, doma jich dostal daleko víc, a tady je už s ostatními skoro jako rovný s rovným. Ne, měl přece jenom štěstí, že tenkrát celou partu sle-

doval z nádraží až k rybníku.

Štěně se na chvíli zastaví. Položí tašku na zem a posadí se kousek od velkého mraveniště. Pozoruje ruch a neustálý spěch malých černých tvorečků. Všichni jsou si podobní, ale každý se trochu odlišuje. A támhleten, ten je úplně stejný jako mistr v jejich učilišti! Tady padne kus velkého jehličí, táhne je - ale za chvíli je pokládá a už běží k semínku smrku, které zrovna vypadlo ze šišky. Ale ani u toho dlouho nezůstane. Zastaví se s dvěma jinými mravenci a dlouhými tykadly jim udílí rady. Ti se pak chápou semínka a už je táhnou směrem k mraveništi! Štěně se směje. Celý mistr, taky běhá od ponku k ponku, pořád opravuje, něco předělává, chce támhleto přinést a to odnést... Ale už bude muset jít, kluci čekají. Vykročí trochu rázněji a za necelou čtvrt hodinku se před ním objevuje známý palouk. Skládá tašku a slyší křičet Medvěda: "Hej, Štěně, dej to pivo vychladit do rybníka!"

III.

Den je prostě k nakousnutí, svěží a teplý, obloha modrá, že by žádný malíř takovou barvu nenamíchal.

Štěně leží v trávě a přemýšlí. Poslední týdny se mu v partě nelíbí tak, jako z počátku. Je jakýsi nespokojený sám se sebou, začíná mu vadit Medvědovo pokřikování i to, že musí na slovo poslouchat a udělat všechnu práci. Leží v trávě a neví, o co se vsadil Šerif s Billem. Neví, že ho dnes čeká zkouška. Černé lano se kymácí ve větru. Šerif k němu přistupuje a zkouší jeho pevnost. Přejíždí prsty po jednotlivých pramenech, jejich hrubý povrch se mu sadírá do kůže. Je spokojen, lano je pevné, bude držet. "Štěně, pojď sem," volá a usmívá se, tak trochu zle. Chlapec se neochotně zdvíhá z trávy. "Poslyš, Štěně, já se tuhle s Billem vsadil, že vylezeš nahoru bez pářazu. Chtěl bych vyhrát. Jestliže vylezeš, staneš se rovnoprávným členem party. Rozumíš, co to znamená?" "Ale vždyť víte, že jsem slabej," ohradí se Štěně. "Ty to dokážeš!" říká tvrdě Šerif.

Štěně kýve hlavou a opravdu začíná rozumět. Trochu se mu potí ruce, cítí, jak nehty tlačí do dlaně, která je sevřená. Vidí ostatní blížit se ke stromu.

"Já tam musím vylézt," bleskne mu hlavou. Rozhlédne se, jako by nic si plivne do dlaní, zazubí se a přikročí k lanu. Pokrčí se v kolenou, mohutný odraz a tenké paže se vztáhly vzhůru. Prsty se zaklesly. Skoro metr má za sebou a pod nohama prázdno. Má strach. Poprvé si ho uvědomí celý, beze zbytku. Přitáhne se oběma rukama. Cítí, jak má napjaté svaly. Jedna paže se vymrští, pak druhá. A znova. Ráz dva... Jde to lépe, než čekal. Má už za sebou tři metry.

Slunce pálí, ale lano se houpe ve větru. Hoch chvíli odpočívá. Jen několik vteřin. A znovu rytmicky vzhůru. Už nepostupuje tak lehce. Lano klouže pod prsty, mokrými potem. Tělo jakoby ztěžklo. Čtyři metry. Čtyři a půl.

Nemůže. Zčista jasna to nejde. Podívá se dolů. Pozor! Visí jen za levou ruku a pravou se nemůže přitáhnout... Někdo dole vykřikne napětím. Ale to už se pravá ruka po nesmírném úsilí znovu drží lano. A Štěně najednou ví, že nahoru vyleze. Metr, už jen půl metru. A pak, pak není kam lézt. Drží se silné větve a odněkud z dálky slyší: "Hurááá!"

Je vyčerpaný. Chvěje se. Chvíli to trvá, než se začne spouštět dolů. Sedí na zemi. Skoro neslyší Šerifa, jak říká: "Vstaň, Štěně. Teď jsi náš. Jsi členem party."

Štěně zvedá hlavu, ale není ani trochu nadšen.

"Ne, nejsem," říká tichým hlasem. "Nejsem členem party - a jste..." trochu se zadrhne, "Jste srabi."

Vstane a zamíří ke svému batohu. Všichni jsou ztuhlí. Medvěd se chce na něho vrhnout, ale ucítí pevnou ruku na rameni. Otočí se a vidí Šerifovu tvář, která nejeví známku, že by ho chtěl pustit.

Štěně zatím sbírá batoh a odchází, ani jednou se neohlédne. Jde sám. Za ním palouk, strom, lano a všichni osadníci.

"Má pravdu," říká Doktor, "jame srabi a pořádní."

Ostatní se nechápavě dívají jeden na druhého.

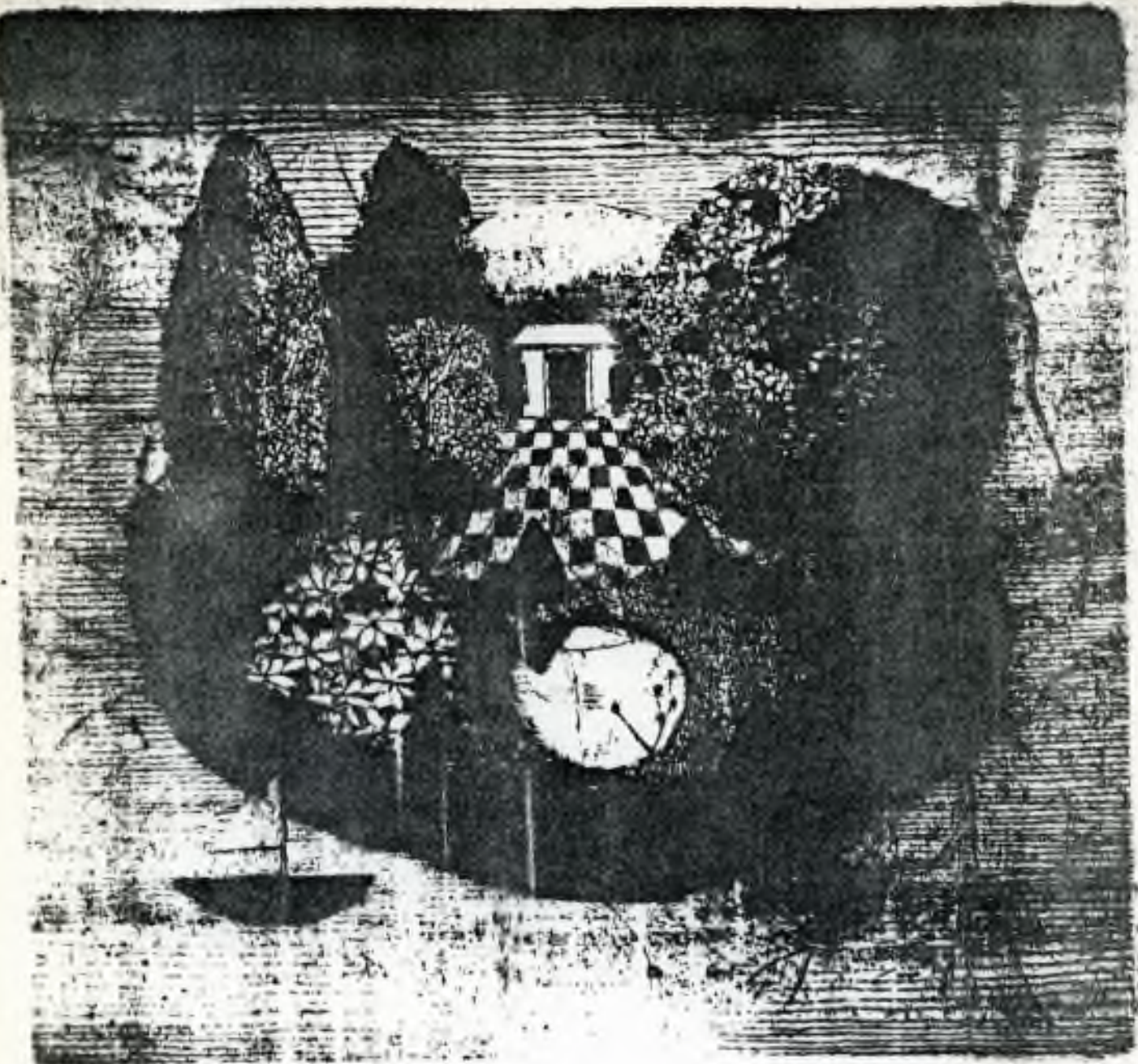
Jenom Šerif s očima obrácenýma za odcházejícím Štěnětem pomalu váží slova: "Neměli jsme na to právo nějak ho zkoušet. Byl od začátku lepší, než my všichni dohromady. Ale teď to ví i on sám, jestli to chápete!"

Rozcházejí se. Medvěd nespokojeně kroutí hlavou. Proč ho jen Šerif nenechal, aby to Štěně pořádně zpráskal...

A Štěně? Jde lesní cestou, jde sám. Je mu nějak nově, jako v životě ještě nebylo. Ví, moc dobře ví, co může, a že se nemusí bát.

A l e š P e j c h a l

JIŘÍ WOLKER POSLEDNÍ KVĚTY

Poslední jabloň v zahradě
dnes ráno odkvetla.
Bělouňka peří odlétla
ze světla do světla;

strom sepal ruce a šťastně vzdych,
v zelené trávě bělal se smích,
že dneska ráno
nezbylo nic už, co nerozdano.

ilustrace EMILIE TOMANOVÁ

Znáte naše kachny?

Během léta se vám jistě při procházce nebo při koupání přihodilo, že z rákosí nebo z vysoké trávy vyletěla před vámi kachna. Hlasitým kýcháním dávala najevo svou nelibost nad tím, že jste ji vyrušili, ať již od svačiny nebo od vykonávání mateřských povinností. A vy jste se obyčejně spokojili s tím, že to byla divoká kachna. Bez ohledu na to, že to mohlo být právě tak dobře polák jako kopřivka, čírka nebo jiná z našich divokých kachen.

Tato neznalost je v létě docela omluvitelná. Kachní samičky jsou si totiž většinou velmi podobné a je těžké je přesně určit. Kačeři pak od května do října ztrácejí nápadné a pestré barvy a naroste jim podobně peří jako kachnám. Jsou pak od nich těžko k rozeznání. V listopadu však opět dostávají svůj krásný svatební šat, který jim zůstane až do května příštího roku. A v tuto dobu máme dobrou příležitost naučit se rozeznávat a určovat jednotlivé druhy našich kachen v přírodě.

Kachny dělíme do dvou hlavních skupin: na kachny plovavé a kachny potápivé. Potápivé kachny (např. poláci) mají při plování tělo více ponořeno, ocas je malý, nepadný a je nesen těsně nad hladinou nebo splývá po vodě. Pro potravu se potápějí. Také v případě nebezpečí hledají ochranu pod vodou, kde vydrží dlouhou dobu. Jsou-li nuceny vzletnout, běží chvíli po hladině, než naberou potřebnou rychlost. Někdy to vypadá, jako by nemohly vzletnout před nějaké zranění. Podobně se chovají i lisky a potápky.

Kachny plovavé (např. březňáčky) drží ocas výše nad vodou a nejsou ve vodě tolik ponořeny, protože jejich tělo má menší specifickou váhu. Potravu hledají při povrchu hladiny a potápějí se pro ni jen přední polovinou těla. Zadní část těla trčí přitom přímo vzhůru. K udržení rovnováhy mávají kachny svými „plováky“ (nohama) ve vzduchu, což vypadá dost komicky. Říkáme, že panáčkují. Jinak při nebezpečí hledají kachny plovavé spásu v letu a z hladiny startují lehce a bez námahy.

Všechny kachny patří mezi nejlepší a nejrychlejší ptačí letce. Drobné čírky jsou v tomto oboru skutečnými rekordmanky. Dosahují průměrné rychlosti přes 100 km za hodinu! Však také když nám kachny při přistávání letí nízko nad hlavou, sviští a hvízdá to, jako by letěly přinejmenším „tryskáč“.

Během zimy se kachny rozdělí do párů. Brzy zjara, hned jak roztají ledy, se pak rozlétnou na svá oblíbená hnízdiště na rybnících, podél řek i potoků, na mokřích loukách a bažinách. Hnízda zakládají buď přímo na vodě někde mezi rákosím, na ostřicových drnech a ostrůvčích, nebo na březích, i přímo na suché zemi, daleko od vody. Březňáčka zahnízdí někdy i v dutinách stromů nebo ve starém hnízdě vran a dravců, i dosti vysoko nad zemí. Jakmile se vylíhnou mládě a oschnou, seskáží z hnízda dolů na zem. Protože jsou mláďata velmi lehká a mají hustý, prachový kožíšek, padají lehce jako vatové kuličky. Stará na ně dole již čeká a hned si je odvede někam na vodu. U hoholů je hnízdění v dutinách pravidlem.

Loupeživé vrány jsou pro kachny v době hnízdění velkým nebezpečím. Neustále poletují nad rákosím a běda hnízdu, které objeví! Všechna vejce vypíjí. Proto každá kachna než opustí hnízdo pečlivě vejce přikryje výstelkou hnízda a prachovým peřím, které si vytrhává z hrudi. Pouze v případě, že je náhle vyplašena, nechává vejce nepřikryta.

KACHNY PLOVAVÉ

1. Kachna divoká - březňáčka: zelená hlava a bílý proužek na krku. Máme nejhejnější kachna. - 2. Ostralka obecná: dlouhý krk, dlouhý, špičatý ocas. Bílý pruh na krku, zabíhající do hnědé hlavy. Vzácně u nás hnízdí. - 3. Kopřivka obecná: šedivá, s černým zakončením těla. U nás hnízdí. - 4. Hvízdák evroasijský: rudohnědá hlava, světlý pruh na temeni. Jen vzácně na tahu. - 5. Lízák obecný: nápadně velký, špicovitě rozšířený zobák, rudohnědá boky. U nás hnízdí. - 6. Čírka obecná: maličká, šedá, s tmavou hlavou. Pod ocasem světlá skvrna, černé olemovaná. U nás hojná. - 7. Čírka modrá: stejně velká jako předcházející, nad okem bílý, nápadný proužek. Šedá kachna.

Nikdy se nepokoušejte najít hnízdo hus nebo kachen a zbytečně neprolézejte v době hnízdění rákosiny! Samičky se po vyrušení zpravidla na hnízdo již nevrátí. A když se vrátí, tak až po dlouhé době a to už bývá hnízdo vyplněno a vejce vypita vranami.

Mladé kachny jsou na vodě od prvního dne jako doma. Dovedou ihned plovat i potápět se, a ani krmit je máma nemusí. Pouze je vodí na bezpečná místa a v případě nebezpečí je varuje. Překvapí-li kachni rodinku nenadále člověk, liška nebo nějaká jiná škodná, předstírá stará kachna zranění. Třepá se bezmocně na vodě, láká tak nepřítel za sebou a snaží se ho odvésti co nejdále od mladých. Ty se zatím poschovávaly do rákosí a nehybně, tiše jako myšky čekají, až se k nim stará vrátí a oznámí, že je opět všechno v pořádku.

Když mladé kachny dorostou, sdružují se s jinými rodinami do velkých hejn a zůstávají v nich až do příchodu zimy.

Část kachen je našim krajinám věrná. Říkáme jim, že jsou stálé. Jiné se potulují z místa na místo, podle povětrnostních podmínek. Ty jsou přelétavé. A tažné pak od nás na zimu odlétají do teplých krajů. U nás se naopak v zimě objevují kachny ze severu. Zdrží se nějaký čas společně s našimi kachnami na nezamrzlých hladinách vodních toků. Na těchto místech se vám naskytá vhodná příležitost k pozorování a k získání nových zkušeností v určování vodního ptactva.

A nyní můžeme přikročit k vlastní práci ornitologa – pozorovatele, případně lovce – fotografa. I za tuhých mrazů zůstává místa hladina volná, hlavně pod jezy ve městech nebo v místech, kde má řeka větší spád. Jistě znáte podobná místa ve vašem okolí. Snad jste si i všimli, že zde v zimě nehybně sedávají na vodě nebo na okraji ledu promrzlé postavičky kachen. Ovšem ve společnosti kachen se rádi zdržují i lysky, rohdči nebo maličké potápky, vzácněji morčáci nebo potáplíce.

Až bude někdy po tuhých mrazech pěkný den, teple se oblecete, vezměte si s sebou dobré kukátko nebo triedr, a jděte se tam podívat. Tentokrát se však nespokojte povšechným zjištěním, že kachny zde jsou! Začněte si je pěkně pomocí dalekohledu důkladně prohlížet. Soustavně, jednu po druhé. Všímejte si hlavně pestřeji vybarvených kačerů. Většinou to ovšem budou kačeři naší nejhoněnější kachny-březňočky. Jistě však mezi nimi objevíte několik zcela odlišně zbarvených. Buď se vyskytnou jednotlivě, nebo v malých skupinkách. Nejlépe uděláte, když si na místě zakreslíte do polního deníku hlavní znaky, které vás na kachně upoutaly, hlavně vybarvení. Dále pak počet kusů, chování (potápí se, pandčkuje) apod. Tuhé datum a místo pozorování si nezapomeňte poznamenat. Dostí důležitým rozpoznávacím znakem u kachen, hlavně za letu, je také „zrcátko“ na křídle. Proto si všimněte kachen i za letu a poznamenejte si i barvu a tvar zrcátka.

Na obrázcích je v poměrně velikosti většina u nás se vyskytujících kachen. Od běžných, u nás hnízdících, až po kachny, které se objevují vzácně a pouze za tahu. Vynechali jsme pouze náhodně zatoulance, jejich výskyt u nás není pravidelný.

Obrázky zachycují pouze kačery. Kachny jsou zbarveny většinou zcela jinak. Určíte je však celkem lehce, protože se stále zdržují pohromadě se svými kačery. V popisu jsou uvedeny jen podstatné charakteristické znaky.

Na černé siluetě vlevo nahoře start kachny plovavé z hladiny, vpravo nahoře start kachny potápivé.

KACHNY POTÁPIVÉ

1. Mohol obecný; bílá skvrna před okem. Vzácně u nás hnízdí. – 2. Kahołka obecná; záda a boky, bílé, jinak černá. Vzácně na tahu. – 3. Kachna chocholáta; jen boky bílé, na hlavě splyvajících chocholka. Běžná naše kachna. – 4. Polák velký; rudohnědá hlava, černá prsa. Hojný. – 5. Polák malý; celý tmavě rudohnědý, jen pod ocasem bílá skvrna. Poměrně vzácně hnízdí. – 6. Kachna zrzohlavá; od poláka velkého se liší červeným zobákem a bílými boky. Vzácně hnízdí. Všechny kresby autor.

25. června 1956 zemřel Eduard Storch, učitel a spisovatel. Z jeho archeologických nálezů v okolí Prahy a odborných studií se postupně vyvinuly historické povídky, které se pak staly základem autorových nejvýznamnějších děl (Lovci mamutů, Minehava, Osada Havranů aj.) – narodil se 1878.

Poustevník z Kokořínského údolí

Bylo to doba, kdy se člověk už naučil létat ve vzduchu, plavat pod vodou a po zemi se pohyboval mnohem rychleji, než tvorové doposud známi jako nejrychlejší, totiž gepard a gazela. Tehdy skončila „krásná epocha“ přelomu století, ale čemá růže v konopištském zámku dosud nevykvetla na znamení, že světová válka je za dveřmi. V té době se odebral do jisté nehluboké jeskyně v Kokořínském údolí muž, ne již zcela mladý, provázený manželkou. Manželský pár se usadil v jeskyni a zařídil si v ní pohodlí na několik dní na loži ze smrkových větví. Paní hnětla hliněnou misku, zatímco její manžel číhal v nedaleké úžlabině na zvěř. Přál si polapit srnku, nebo aspoň králíka. Musel se však spokojit se systlem. Výroba luku a šípů z větviček a kamínků se mu podařila, horší to už bylo se zásahy. Pokusy o rozdělání ohně vtáním dřeva vzdal, a když pekl vejce ve žhavém popelu skončila to úplným fiaskem. S prudkými výbuchy se mu rozléta v drobných kousíčkách!

Počínání manželského páru bylo možná fantastické, ale ne pošetilé. Ten muž byl totiž Eduard Storch, který v té době už měl za sebou své literární počátky a pronikal stále hlouběji do české minulosti, odkud těžil náměty pro seriál poutavých románů Lovci mamutů, Bronzový poklad, Zlomený meč, Hrdina Nik a Minehava, abych jmenoval alespoň ty neznámější. A paní Storchová byla prostě paní Storchová, žena v pravém slova smyslu věrná a obětavá, která sdílela s manželem vše, včetně explodujících vajec v Kokořínském údolí.

Vzpomínáme Eduarda Stocha právě v těchto dnech, neboť je to čtvrt století, kdy tento spisovatel a pedagog zemřel. Dožil se osmosedmdesátí let a urnu s jeho popelem uložili do rodinné hrobky v Lobči u Mšena na hřbitově na Pustém vrchu, kde se odehrává obraz ze života nejstarších osadníků v naší vlasti v románu Minehava.

Bude nějaký další Eduard Storch daleké budoucnosti schopen vyčíst z této urny rysy živé tváře, povahu a intelekt? Jsou lidé, kteří tvrdí, že i Storchovo dílo je svým způsobem vědeckofantastické, neboť buduje lidské příběhy v kulisách neprokazatelných historickou vědou.

Jisté je, že Storchovu povahu těžko odhalíme i my, kteří máme k dispozici písemnosti, fotografie, dokumenty.

Jeho tvář! Kulatý obličej, nízké rozložené čelo, oči jako trny zasazené u širokého kořenu nosu, který postrádá sebemenší známky výbojnosti. Když vám o tomto muži řeknou, že byl učitelem až do svých jednašedesátí let a jistou dobu i zástupcem okresního školního inspektora, snadno uvěříte. Vždyť má i špičatou bradku a důstojný knír.

Tento člověk že byl schopen přespávat v jeskyních a pod borovicemi, chytat sysly a tesat pazourky?

A přece tomu tak je. Po celý život v něm kdesi hrála nějaká divoká žilka. A přece mohl mít docela pohodlný život. Narodil se 10. dubna 1878 v Ostroměři u Hořic. Jeho tatínek byl strojníkem vodárny u c. k. dráhy. Mohl tedy poslat nadaného syna na školy. Synek ho nezklamal, učil se výborně a v učitelském ústavu maturoval s vyznamenáním. Pak ale přišla ke slovu ta divoká žilka. Pan učitel Storch si uvědomoval své češství intenzivněji a ve větším rozsahu, než to dovolávaly předpisy schválené ministerstvem školství ve Vídni. Přednášel, psal do novin. Následovala výpověď, a teprve po válce dostal širší možnosti k uplatnění.

Jenže Eduard Storch za Rakouska nebyl vlastenec takřkajíc „fanglečkový“, kterých se po převratu v osmnáctém vyrojilo až až. „Mou pýchou vlastenec-kou,“ napsal už v roce 1907, „by bylo, kdybych viděti mohl národ svůj na popředí vývojové vlny světové, kdybych viděl, že postupuje vpřed a do takové výše, která vyrovnala by se květům vývoje národů nejkulturnějších. Proto zaznamenávati budu pokusy a náběhy v národu svém o kulturu vyšší, o humanitu. Odtud dějiny se stanou nám učitelkou a ukazatelkou.“

To byl důvod, proč se s takovým za-

nícením ponořil do předhistorické minulosti naší země, proč například zahařel, když „v listopadu 1929 kopal lamač kamene Josef Červinka z Něžína pod horou Besidkou, nejvyšší mezi všemi okolními, asi uprostřed při staré cestě z Dobříše do Sedlčan, a tu našel pod smrčkem, dvanáct kroků od potoka, bronzový poklad dávno zapomenutý...“

Tak to čteme v Bronzovém pokladu, Ale opravdové vlastenectví, to byl také důvod, proč z vlastních prostředků založil a později po pět let udržoval Dětskou farmu na Libeňském ostrově v Praze, podivuhodný pedagogický experiment, v němž usiloval o výchovu harmonických osobností, zdravých a eticky vyspělých.

Bral vážně všechno, co dělal a myslel. Proto se dostával do konfliktu s úředním šimlem, proto se vzdal inspektorské funkce, která pro ostatní kolegy byla vytaženou životní metou kariéry. Je logické a spravedlivé, že se pracovně dostal do kontaktu s malířem, zaslužilým umělcem Zdeňkem Burianem, dalším tvůrcem, který přistupuje k práci s vážností doslova vědeckou. Protože byli oba příliš zaměstnaní, nezbylo jim dost času na osobní přátelství. Jejich řídké kontakty byly zcela pracovní. To ovšem nemění nic na tom, že ilustrace Zdeňka Buriana dnes neodmyslitelně ke Storchovým románům patří.

„Buďte zdraví všichni, kdož jste tyto příběhy dočetli, velcí i malí, a vězte, že je tomu dvacet až třicet tisíc let, což se to všechno u nás přihodilo.“

Tak končí Storchův nejméně známý román, Lovci mamutů. A vy všichni, velcí a malí, kteří jste dočetli tento článek, vězte, že je to právě sedmapadesát let, kdy se Storch poprvé sklonil nad pazourkovými úlomky nového nálezu pod Pavlovskými vrchy! ONDREJ NEFF

*Homo sapiens
Steinheimensis*

*Homo sapiens
Palestinus*

Dálka zvaná svět

Hudební Tělo
Větr. Reserlak

Refrain C F G7 C Ddim Dmi G7

Větrík se ti - se chvěl mák - ce si šeptal sá - á - á, snad by mi rozuměl -

C A7 F G C Ddim Dmi

- no tak mu po - u - dam: O - či se o - hle - dnou a my - sl u - zas - ne, ku - dy to

G7 F C G7

li - de jdou za dál - kou, dál - kou, dál - kou, zvanou svět...

C Dmi G7

Za - zpí - vám píseňku z bolesti o radu: Kde najdu, větríčku, poklad všech

C F G Emi Ami

pokladů? Na oce - á - ně či - ro - kám s bolesti v zá - kla - dech, či v bez - vě -

F 4. C

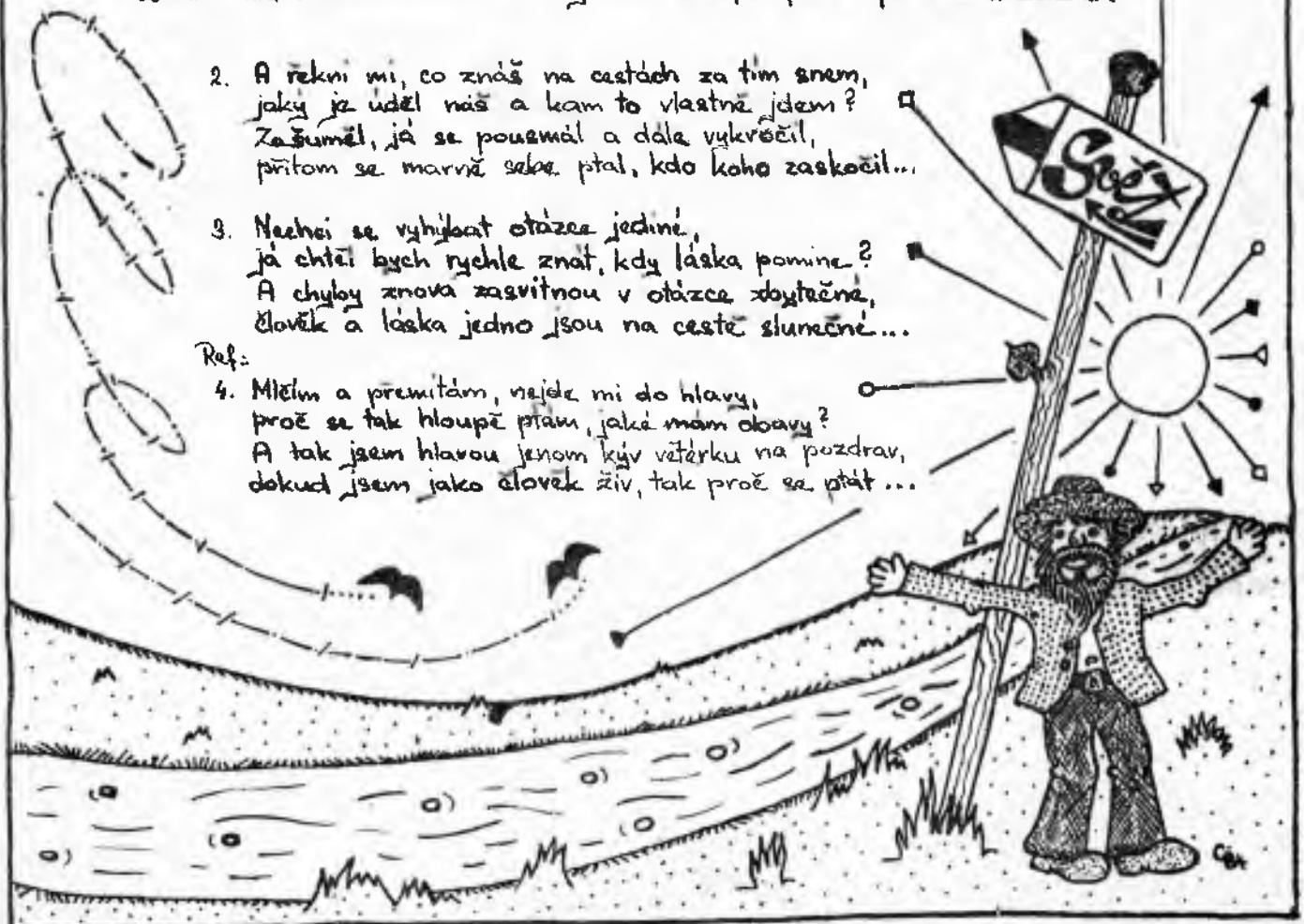
do - mí hlubo - kám a - na - bo ve svých snech... živ, tak proč se ptá - á - á. FINE

2. A řekni mi, co znáš na cestách za tím snem,
jaký je úděl náš a kam to vlastně jdem?
Zašuměl, já se poušměl a dále vykročil,
přitom se marně sebe ptal, kdo koho zaskočil...

3. Nechej se vyhledat otázek jediné,
já chci bych rychle znát, kdy láska pomine?
A chyby znova zasvítou v otázkách dobytečné,
člověk a láska jedno jsou na cestě slunečné...

Ref.:

4. Mlčím a přemítám, nejde mi do hlavy,
proč se tak hloupě ptám, jaké mám obavy?
A tak jsem hlavou jenom kýv větrku na pozdrav,
dokud jsem jako člověk živ, tak proč se ptát...

ZLATÝ KAŇON

NAPSAL JACK LONDON

NAKRESLIL ZDENĚK BURIAN

Zdálo se, že v zeleném srdci kaňonu všechno odpočívá. Skalní stěny zmírnily svou divnost, bystřina zklidnila překotný běh v průzračném jezírku. Pod zachmuřenými útesy svítila oslnivá zeleň palouku, v hedvábné trávě na mírném svahu kvetly nachové, oranžové a zlatavé květy. Kaňon uzavírala hustá zelená spleť popínavých rostlin, keřů a stromů. Nepohnulo se ani stéblo trávy.

Pojednou se však kaňonem rozlehla lidská píseň. Zelená stěna větví se rozhrnula a z ní vyhlédl muž. Nejprve přelétl jediným pohledem celý kaňon a teprve potom znalecky přetěžkával očima každou píd země.

„Na mou duši! Co to vidíš, Bille?“ zvolil okouzlen. „Kaňon jako z pohádky, nejlepší kaňonek v tomhle prohnáném světě!“

Na palouk dopadla lopata, motyka a pánev na vypírání zlata. Za nimi se znovu objevil muž. Měl vybledlé kalhoty a černou bavlněnou košili, na hlavě klobouk, jež po léta zpracovával vítr a déšť, slunce i táborový kouř. Stál vzpřímeně, na nohou silné okované boty, a do široka se rozhlížel po tajemně krásném okolí. Ulehl na břeh jezírka a zhluboka se napil. „Dobrá!“ zabručel, pozdvíhl hlavu a díval se na horský svah, zatímco si otíral ústa hřbetem ruky. Svah od první chvíle neobyčejně vábil jeho pozornost.

„Panečku, Bille, to se ti tu ale pořádně zalíbilo!“ pochvaloval si. Potom zdvihl motyku, lopatu a pánvi. Přebrodlil potok pod jezírkem, opatrně stoupal z kamene na kámen. Tam, kde se úbočí dotýkalo vody, vykopl asi lopatu bláta a vhodil ji do pánve. Podfepl, chytil pánev oběma rukama a ponořil ji do vody téměř až po okraj. Pak dovedně pohyboval pánví kolem dokola, nechával vodu proudit dovnitř a zase ven. Pečlivě propíral bláto a štěrk. Větší a lehčí kousky vypluly na povrch a muž je obratně vysypal. Chvillemi vybíral prsty velké oblázky a skalní úomky, až v pánvi zůstalo jen jemné bláto a drobné kamínky. Vypíral je stále pozorněji. Malá usazenina byla už tak tenká, že se zdálo, jako by dno bylo jen potřeno barvou. Muž na ni upřel zrak. V jejím středu se zaleskla zlatá skvrnka.

Opět nabral trochu vody a zručným pohybem znovu propláchl dno, na němž se zahemžila zrnka písku. Za jeho trpělivost a námahu ho odměnila druhá zlatá skvrnka. Muž shrnul část písku na samý okraj pánve, a dřív než dovolil některému zrnku vyklouznout, prohlížel je starostlivě a velmi podrobně. Na obrubě zasvítily kousky zlata, ne větší než špendlíková hlavička. Ustavičný pohyb pánve je vracel opět zpátky na dno. Spočítal je –

a potom po té veškeré námaze rozhodně vyšplíchl všechny do potoka.

Když se však vztyčil, leskly se jeho modré oči chtivostí. Sedm! bručel hlasitě. Sedm! Popošel několik kroků po proudu a nabral znovu lopatu půdy. Opakovalo se nímravé propírání, starostlivé shromažďování zlatých zrněk a nakonec táž svévole. Spočítal je a vychrstl.

Vída, pět, řekl si, pět! Naplnil pánev znovu a postupoval dolů po proudu. Jeho zlaté stádo, o něž pečoval jako pastýř o své ovečky, se menšilo. Čtyři zrnka, tři, dvě, jedno... zaznamenával, jak kráčel dál podél potoka. Když vyrýžoval už jen jedno zrníčko zlata, ustal a rozdělal oheň ze suchých větví. Rozžhavil nad ním svou pánev, prohlédl ji a spokojeně přikývl. Její zčernalé dno mu bylo zárukou, že jediné zrnko zlata neunikne. Pokračoval ve svém pátrání po proudu. Získal zas jen jediné zrnko. Potřetí se už zlato neobjevilo vůbec. Muže to však v nejmenším neznepokojilo, spíš naopak.

„Bille, jestli to není tak, jak si myslíš, ať jsi o hlavu kratší!“

Vrátil se k místu, kde začal se svými výzkumy, a dal se tentokrát proti proudu. Jeho zlaté stádo se množilo – čtrnáct, osmnáct, jedenadvacet, šestadvacet, přesně nad jezírčkem pětáct zrněk.

„Tohleto by už stálo za to!“ prohodil s troškou lftostí, ale přece jen zase obrátil pánev dnem vzhůru. Slunce zatím došplhalo k vrcholku oblohy. Muž ještě pracoval. Pánev za pánví a stále proti proudu, stále s menším úspěchem.

„To je k smíchu, jak to ubývá,“ radoval se. A když potom v několika pánvích nenašel jediné zlaté zrno, věnoval svahu přátelský pohled.

„Hej, pane Kapso!“ zahalekal bujně s hlavou zvrácenou vzad a v duchu si narýsoval obrazec ve tvaru obráceného V. Sblhající se strany tohoto V vymezovaly hranice zlatonosného písku. Muž se úporně snažil vytušit nevyšší bod, který skrývá zlatý poklad. Pojmenoval jej ve své samotě panem Kapsou a od té chvíle s ním často hovořoval.

„Hej, pane Kapso!“ vyzýval. „Jen se mi

ukáž, neschovávej se dobrému příteli Billovi! Já tě stejně najdu, ty lišáku!“

Pomalu přešel potok pod jezírčkem a zmizel v zelené stěně. Vrátil se za chvíli, o kamenitou půdu zazvonily podkovy. Ozval se praskot, šum a šustot, stěna se zmítala v bolestném zápasu, silné koňské tělo ji však prudce protřávalo. Snášel se hustý déšť padajícího listí. Velký vak na koňském hřbetě za sebou vlekl trsy popínavých rostlin jako závoj. Kůň brzo sklonil hlavu a začal se pást. Za ním se vřítíl na palouk druhý, sklouzl po balvanu obrostlém mechem a nabyl rovnováhy, až když se jeho podkovy zabořily do mírného svahu. Na jeho hřbetě spočívalo vysoké mexické sedlo, popraskané a ošumělé dlouhým používáním. Muž shodil vak i sedlo z koňských hřbetů. Rozhodl se, že tu bude tábořit, a dal proto zvířatům svobodu, aby se mohla dosyta napást. Vyballl své zásoby, pánev na pečení a hrnek na kávu. Sebral náruč suchého dříví a z několika kamenů začal stavět ohniště.

V kapse kalhot nahmatal sirky a bloudil při tom očima po horském úbočí. Uchopil prsty krabičku, ale zas ji pustil zpátky do kapsy. Váhal. Obrátil se k svým zásobám, svah mu nedal pokoje.

„Myslím, Bille, že bys tam měl ještě zaskočit,“ usoudil a dal se zpátky přes potok.

Slunce už zapadalo, stíny se dloužily, muž však pracoval dále.

„Jak já s tebou zatřepu, pane Kapso! Já ti dám! Já tě obrátím naruby. To uvidíš!“ Neúnavně nosil pánev k vodě, propíral její obsah a získané zlato schovával do malé krabičky, již nosil nedbale v zadní kapse kalhot. Zapomněl na žízeň, zapomněl na hlad.

Přes potok klopytal už v úplné tmě. Konečně rozškrtil zápalku pod hranicí dřeva. Po večerí se zabalil do přikrývek a přitáhl si je vysoko pod bradu. Náhle se pozdvihl na loktech a pohlédl k horskému svahu.

„Už spíš, pane Kapso? Tak spí Dobrou noc!“

Sotva vyšlo slunce, spolykal spěšně snídani. Zmocnila se ho třesavka, která vzrůstala při každém novém nálezu v pánvi. Bez oddechu plnil pánev a běhal s ní po svahu dolů propírat její obsah. Hluboce oddychoval, klopytal, padal a znovu se vracel svou pánev naplnit. Obrácené V počalo nabývat určité podoby a rozměry. Zlatého písku bylo stále méně. Muž v duchu prodlužoval strany tohoto V až k bodu, v němž se setkají. Tam viděl svůj cíl, tam podřimoval jeho pan Kapsa.

„Je to jistý, jako že se mi říká Bille!“ rozhodl se a lezl přímo vzhůru. K potoku přiběhl s plnou pánví. Po zlatě ani stopy. Začal proklínat sám sebe. Odešel zase k místům, kde práci přerušil.

„Pomalu, ale jistě, Bille,“ uklidňoval se. „Jen vem rozum do hrsti.“

Zlatá stopa vedla stále hlouběji do země. U základny pomyslného V, dole u vody, našel stopy zlata na kořenech trav. Čím muž vystupoval výš, tím hlouběji se nořilo zlato. Zachvátila ho zimničná touha. Kopal stále hloub a hlouběji, jeho odměna za práci byla stále vyšší. Za soumraku skončil vyprání své nejúrodnější pánve. Dala mu zlatý prach v ceně jednoho dolaru z jediné lopaty země.

„Vsadím se o žepec své babičky, že mi sem ten převít život přece jen přivede nějakého slídila, aby mi tu pytláčil,“ bručel v polospánku.

Zrána slunce předešel, snídal, když právě vstávalo. Vyšplhal po stěně kaňonu. Rozhlédl se kolem a shledal, že žije uprostřed samoty. Kam dohlédl, všude řetězy vysokých hor.

„Hej, pane Kapsó, hej! Jdu za tebou...!“ zahalekal na celý kaňon.

Přestože měl těžké boty, sneal se ze závratné výše lehce jako kamzík. Vzplral se na rukou o vyčnívajících skaliska, chytal se trhlín nebo kořenů keře. Nakonec mocným skokem s řasavým výsknutím přeskočil ze skalní stěny na svah. Za ním se valily hroudy země a štěrku.

Hned první pánev ze samého středu obráceného V mu toho rána poskytla hrubé zlato skoro za tři dolary. Stěny V byly od sebe vzdáleny jen několik sáhů. Bod, kde se potkají, musí být tedy kousek nad ním. Avšak žila se ztrácela hluboko v zemi.

Noc ho překvapila na břehu potoka, jak si v haustnoucí tmě namáhal oči vypíráním pěti-dolarové pánve.

Tu noc nemohl spát. Byl k smrti unavený, ale horečná touha pustit se znovu do práce mu nedala klidu. Za prvního rozednění stoupal po horším svahu k tajemné skrýši pana Kapsy.

„Klid, Bille, klid,“ říkal si marně, když bořil rýč do země pro výkop poslední jámy. „Táák, pane Kapsó, zavřel jsem tě do začarovaného kruhu a už mi neunikneš!“

Čtyři stopy, pět, šest, prorážel umíněně jámu do nitra země. Když jámu vyčistil, zabofil znovu lopatu do země. Zasvítila jiskra žlutí.

„Propána! Propána!“ šeptal muž, jako by se bál, aby ho nikdo nezastlechl. „Bille, ne zrníčka, ale celý hroudy, celý hroudy zlata! Nic než zlato, nic než zlato,“ breptal jako očarován. „Zlato a jenom zlato, v jediným proklatě pěkným kaňonu! A já ho taky pojmenuju, protože to je můj kaňon..., můj Zlatý kaňon!“ Seděl v podírepu, prohlížel jednotlivé kusy a házel je do pánve.

Pojednou ho přepadla jakási divná předtucha. Měl pocit, jako by slunce překryl černý mrak. Svíravá úzkost mu našeptávala, že do jeho života vstupuje nebezpečí, jež ho pohltí. Opáňoval ho zmatený strach. Seděl schoulený, s kusem zlata v rukou. Neodvážil se vzhlednout, věděl však s jistotou, že je někdo za ním a nad ním. Vyčkával. Zastlechl nepatrný želest lidského dechu. Pátral na dně jámy po nějaké zbraní, nebylo tu však nic než zlato, naprosto bezcenné ve chvíli, kdy se blížilo nebezpečí. Seděl na dně úzké jámy, sedm stop hluboké. Byl uzavřen v pasti. Neměl na vybranou. Musí se vzchopit a pohlédnout nebezpečí do tváře. Minuty mřely. Jeho pud ho nutil k šílenému, překotnému skoku. Rozum však stranil rozvážnému počínání, jehož se podvědomě bál. Vtom zachytil jakýsi zvuk a vzápětí pocítil úder v levé straně zad, jako by jej horce šlehl plamen. Vzepjal se a zhroutil. Jeho tělo se schoulo jako list vystavený náhlému žáru. Zakryl jím svou pánev zlata, tvář padl do hlíny a štěrku. Několikrát křečovitě trhl nohama. Zimničně se otřásl a znehybněl.

Na kraji jámy stál muž s namířeným revolverem. Dlouho pozoroval zhrouceného zlatokopa. Po chvíli usedl a položil revolver na kolena. Z kapsy vytáhl kus hnědého papíru, rozdrobil do něho trochu tabáku a zapálil si pomuchlanou cigaretu. Labužnický kouř. Nespěchal. Náhle cigaretu odhodil, opřel se jednou rukou o zem a skočil dolů.

V okamžiku, kdy se jeho nohy měl dotknout dna, se Bille vymrštil. Cizinec ztratil půdu pod nohama, ruka s revolverem se mu při pádu octla nad hlavou. Vyšla rána. Výbuch byl v tom omezeném prostoru ohlušující. Jámu naplnil kouř. Cizinec dopadl zády na její dno, zlatokop se na něj vrhl jako kočka a sevřel pevně jeho zápěstí. Počal zápas na život a na smrt, boj o revolver. Zlatokop prudce vhodil protivníkovi do očí hrst hlíny. Ruka svírající revolver povolila, třeskla rána a cizinec se propadal do mráкотných temnot.

Zlatokop však zběsile pállil dál, až spouš začvakla naprázdno. Pak teprve odhodil zbraň a těžce usedl na nohy neznámého muže. Šupěl, lapal po dechu. Pak pohlédl na tvář mrtvého. Její tahy znečistila hlína a písek.

„Neznám ho. Nikdy jsem ho neviděl! Byl to jen takovej sprostej zloděj, čert ho vem! Šťelil mě do zad!“ Vyhrnul si košili a ohmátával se vpředu i vzadu nad levým bokem. „Zavadila o mne, mrška jedna. Vsadím se, že mřel dobře, ale nepovedlo se. Zato já ho dostal... Jsi chlapík, Bille!“

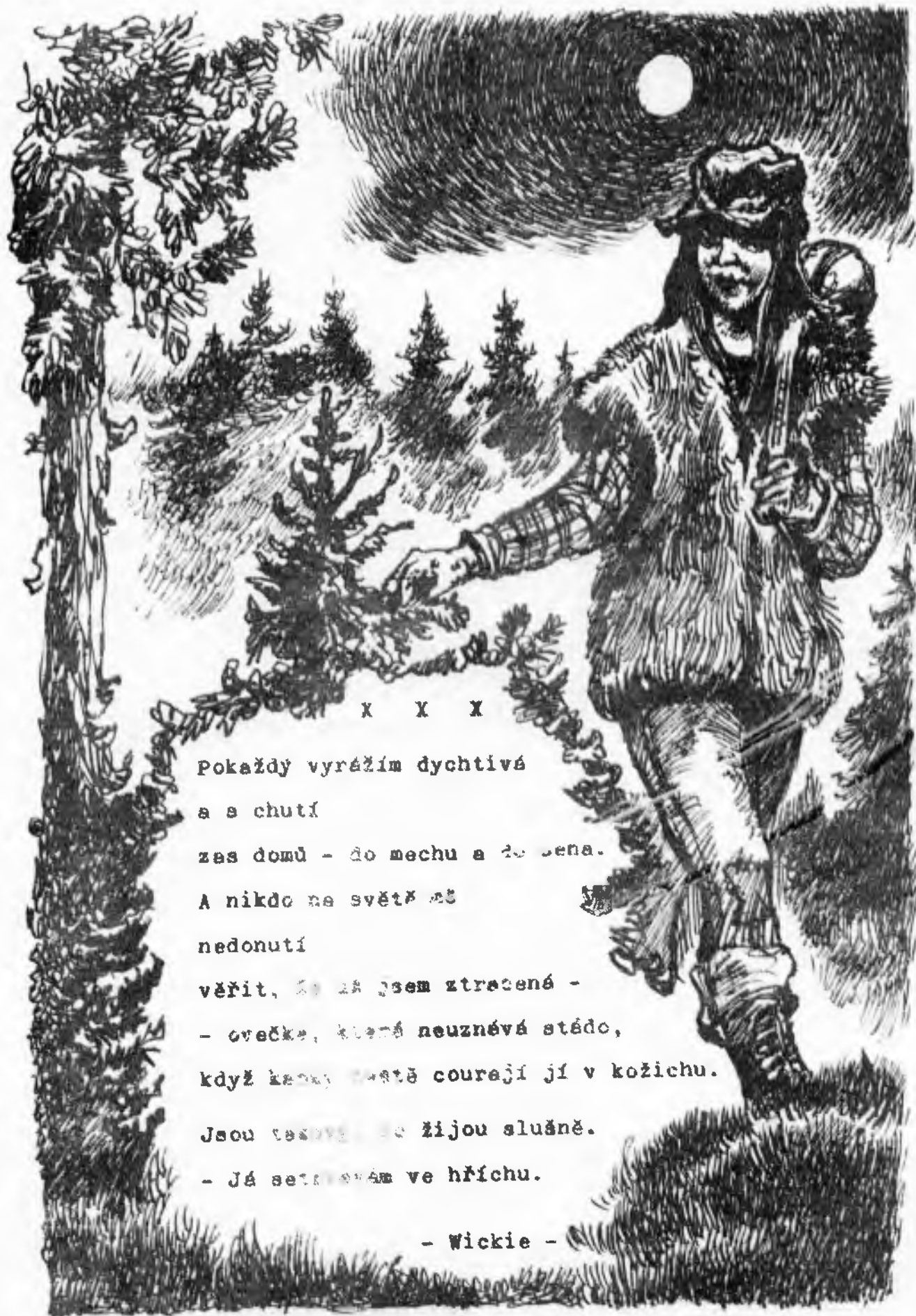
Vylezl pomalu z jámy a sestoupil do tábora. Asi za hodinu se vrátil se svým nákladním koněm. Pod košilí měl hrubý, neumělý obvaz. Vložil mrtvole pod ramena popruh a vytáhl ji z jámy. Pak posbíral své zlato. Ustílně pracoval, často musel odpočívat, rána bolela. Svůj poklad uložil do několika krabic, zabalil je do přikrývek a počal odhadovat jeho cenu.

„Chtěl bys taky, co?“ obrátil se k mrtvému. „Chtěl!“ nadýmal se. Přivlekl tělo k okraji jámy a svrhl je tam. Dunivě narazilo na její dno, tvář obrátilo k oblakům. Zaházel jámu, zlato naložil na koně.

„Tak, pane Kapsó, vyrazíme!“ Muž pobídl koně. Zvířata se vrhla slepě kupředu pevnou spleť popínavých rostlin. Jezdecký kůň těžce spadl pod těžkým nákladem a muž musel sejnout náklad, aby se mohlo zvíře opět postavit na nohy. Pak naposled prostrčil hlavu listovím, naposled pozdravil pohledem modrých očí svůj Zlatý kaňon a ztratil se v houžtlinách.

Zlatý kaňon osířel. Pramen zas dřímal a šeptal, včely ospale bzučely, vzduchem přesyceným vůněmi poletovali motýli a sněhové vločky bavlíků. Nad tím vším oslinivě zářilo slunce. Jen stopy podkov a rozryté horské úbočí připomínalo bouřlivý zápas života, který se dravě přehnal Zlatým kaňonem a opět zmlzel.

X X X

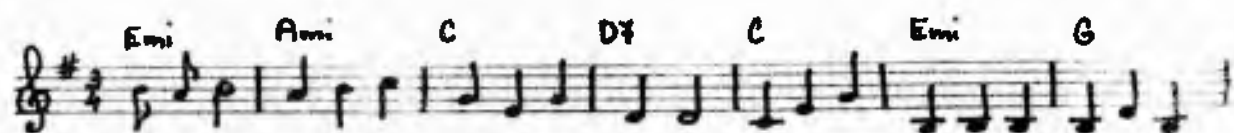
Pokaždý vyrážím dychtivá
a s chutí
zas domů - do mechu a do seno.
A nikdo na světě mě
nedonutí
věřit, že já jsem ztracená -
- ovečky, která neuznává stádo,
když karky cestě courají jí v kožichu.
Jsou veselé, se žijou slušně.
- Já setkávám ve hříchů.

- Wickie -

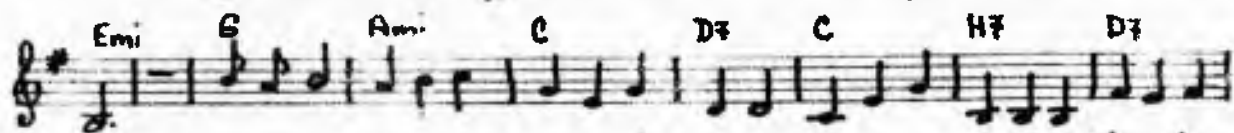

VOLÁNÍ

hudba: Fanny
text: Řešetlak

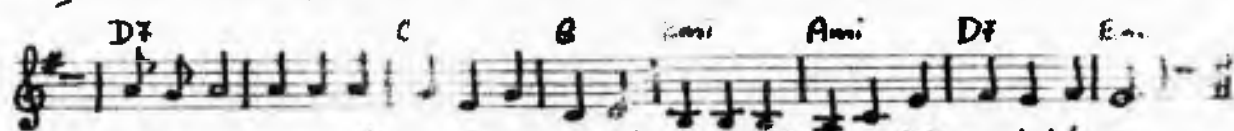
Zavolej do lesa, když ráno svítá, vítr se probouzí, přichází

den, dívej se do slunce na místa skrytá, pod stromy, jež mají tisíce

jmen... Namaluj svítání - všechno, co prožil, mozoly na rukou, květy, mráz,

červenou pramenu, co teče do žil, malinký okamžik, století, čas

2. Zavolej - na řekách ledy se zvedly,
léto už svářelo a padal sníh,
zelané koruny smrků a jedlí,
jehličí do saje, úsměv a vzlyk...

Ref:

3. Nakonec písnička, jak už to bývá,
končí, a má si začínat snít,
dál kvetou naděje a tráva zpívá
o tom, že na světě divně je žít...

Ref:

(Poslední radek refrénu se na závěr opakuje)

Cesty černých mravenčí

Bob a Jack šli vedle sebe slůvky - jako kamarádi, mezi nimiž ticho už dávno neznamená, že by si neměli co říct, ale naopak je poutem o to pevnějším, že se zbavilo zbytečných slov. Hluboce vdechovali jarní lesní vzduch a očima se páslí na jasné zelení mladé trávy.

"Koukej, Bobe, to už je čtvrté roskopané mraveniště," přerušil najednou ticho Jack a rukou ukázal na malý kopeček kousek od cesty.

"A taky vypadá opuštěně," poznamenal Bob, když přišli blíž, "to je mi divný - viděl jsi už mravence, že by opouštěli mraveniště?"

"To teda ne. Ale řeknu ti, ten blb, co se tady tak vyřádl, by zasloužil pěkných pár pohlavků!" rozhořčil se Jack.

Oba trampové pokračovali zase ve své mlčenlivé cestě, jen trochu přidali do kroku, protože sluneční kotouč už dávno překročil vrcholok své dráhy a pomalu se stácel za koruny vzdálených hor.

Náhle se Bob zastavil a svedl ruku. "Slyšíš?" zeptal se tiše.

Jack nastražil uši a za chvíli stejně tiše odpověděl: "Jo. Jdem to oarknout?"

Přikývnutí kamaráda bylo zcela jednoznačné, a tak oba změnilí směr své cesty v tu stranu, odkud vítr přinášel úryvky slov a smích. Chlapci byli duše přátelské a otevřené a jejich počínání nemělo žádný jiný cíl, než podat ruku novým kamarádům a v jejich společnosti si třeba zaspívat při kytáře v záři ohně.

Ani nemuseli jít moc daleko, když zaslechli: "Hele, vole, jak se rojej, vole!" a před nimi se objevil obrázek, který oběma trampům vyrazil dech.

Skupinka tří kluků, kteří se vnějším vzrušením nijak nelišili od trampů, stála okolo mraveniště a jeden z nich kapal do důmyslné stavby za smích ostatních.

Jack přiskočil ke skupině a ničitele popadl prudce za rameno: "Jaeš blbej nebo co?"

Koukej odtud nazat nebo budeš mít co dělat se mnou!"

Napadený se prudce otočil, ale zarazil se, když uviděl, že Jack není sám.

"Snad nemusí bejt hned tak sle, vole," ohradil se a odstoupil od mraveniště.

Jack se ještě chvílku rozčileně dohadoval za přisvukování Boba, když tu Bob náhle ukázal na mraveniště: "Koukej, viděl jsi už někdy tohle?"

Jack se podíval po směru Bobovy paže a vzrušeně vykřikl. S úžasem se dívali na dlouhou černou řadu mravenců, jak se klikatě jako had suno od mraveniště.

"No, to jsem tedy ještě neviděl," vydechl Jack. Jejich pozorování přerušil jeden ze tří rádoby trampů otázkou: "Nevíš, kde to vlastně jame? Nějak se nám to tu samotalo.

A mapu nemáme, takže když půjdeme s vámi, nebudete mít námítky?"

"A když budeme?" vyzývavě se zeptal Bob.

"No tak půjdeme za váma. Tak jako tak nám nic jinýho nesbejvá," zasmás se ten, který před chvílí tak vehementně ničil mravenčí veledílo.

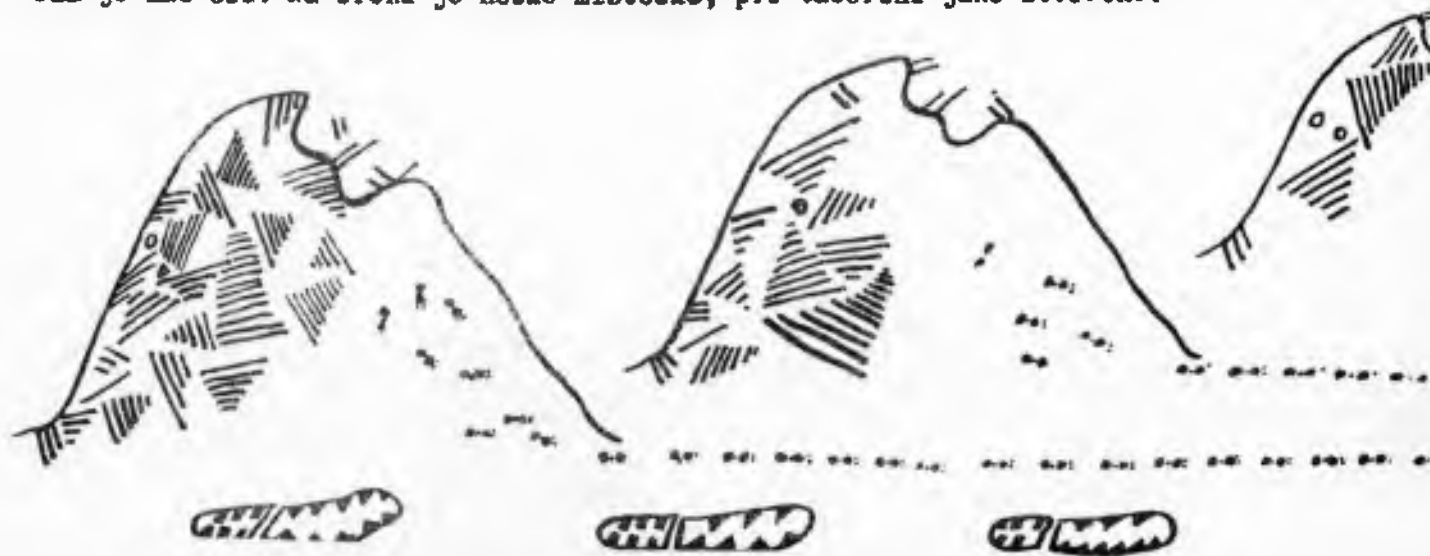
"Tak tedy pojďte!" rozhodl Jack a výaluvně pohlédl na Boba. "Aspoň vás budeme mít na očích..."

"Ale šlápněte do toho, za chvílí se bude stmívat," přidal se Bob a první vyrazil na cestu.

Na konci skupinky šel Jack a přes půl hodiny všichni šli mlčky a ostře šlapali.

V dálce mezi stromy se zaleskla hladina rybníka a Jack po dlouhé době promluvil:

"Tam je náš cíl. Na břehu je hezké místečko, pro táboření jako stvořené."

Bob se otočil a chtěl něco asi odpovědět, když tu vytřeštil oči a zalapal po dechu. Zůstal stát a bez jediného slova ukázal někam k zemi za Jacka. I tři nevitání společnicí se otočili o vteřinu později než Jack a teď všichni v úžasu zírali na mračna mravenců, která se táhla všude kolem, kam až oko dohlédlo. Za skupinkou a po chvíli i po jejích stranách se země tměla miliony mravenců, kteří se jako černé moře sunuli vpřed. "Au!" ozval se první výkřik a jeden z hochů se zuřivě drbal na noze. Za chvíli začal řvát a po něm i ostatní. Mračno mravenců dosáhlo už k nohám trampů a chtělo se sunout vzhůru.

Kluci stratili hlavu. V zuřivém smatku se rozeběhli vpřed. Jack vykřikl: "K rybníku! Rychle k rybníku!" a už se řítíl mezi strozy.

V divokém smateném úprku uběhli několik metrů, když se najednou ozval výkřik. Bob se prudce zastavil a vracel se pro jednoho z neznámých hochů, který zakopl o keř a samotál se při pádu do lasa, ledabyle pověšeného u pasu. Při cestě do Boba vrazil další probahjící a Bob zavrával. Přesto mu trvalo jen zlomek vteřiny, než dostihl zmítajícího se kluka a pomohl mu vstát. Ten, sotva se octl na nohou, místo díky odstrčil Boba prudce stranou - tak prudce, až Bob upadl, a znovu se vyřítíl v bezhlavém běhu ke břehu rybníka.

Bob se při pádu bolestivě uhodil do nohy. Chtěl se postavit, ale nějak to nešlo. Pod rameny ucítil pevnou ruku. Zdvíhl hlavu a uviděl nad sebou uřícený obličej Jacka.

"Hejde to?"

"Nevím, člověče, asi se mi něco stalo s nohou," vysvětloval zajímkavě Bob a chtěl ještě něco dodat, když mu Jack položil ruku na pusu a zašeptal: "Podívej se!"

Mračna mravenců se dál přelézala směrem k rybníku za probahjícími. Okolo Boba a Jacka se však vytvořil malý ostrůvek bez jediného mravence a ani jeden z kamarádů nepocítil žádné štípnutí. Trampové se na sebe překvapeně podívali. Pak se ale jako na povel obrátili směrem k rybníku. Jejich očím se naskytl příšerný obraz.

Uprostřed rybníka stály v nehluboké vodě tři těžce dýchající postavy a se všech stran se k rybníku stahovala nekonečná mračna mravenců, která s neúprosnou soustavností vstupovala do vody, aby tu hymula v obrovském množství.

Jack na chvíli zavřel oči. Pak se obrátil na Boba: "Pojd', zkuste to - snad zavoláme pomoc vás!"

Kolem půlnoci zabušil na dveře krajního domku vesničky Losiny utahaný tramp. Když mu obyvatelé otevřeli, vpotácel se kovář a se zad opatrně složil kamaráda.

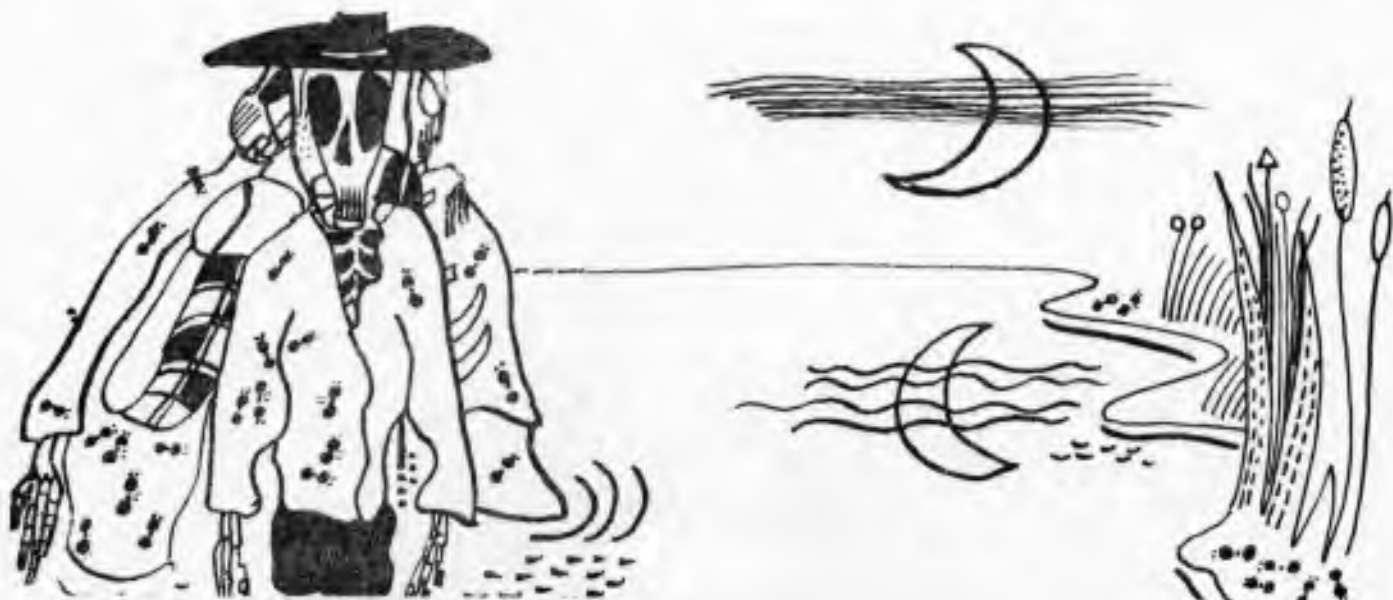
"Má asi zlomenou nohu... Prosím vás, rychle zavolejte nějakou pomoc! U rybníka na Deštné jsou v nebezpečí tři kluci!"

Po těchto slovech se vysíleně sesul na podlahu.

Probral se až v nemocnici. Na vedlejší posteli ležel Bob s obrovskou sádrovou nohou a kulil oči na tři muže před sebou. Jack saslechl úryvek rozhovoru: "Vůbec si neumíme představit, jak k tomu mohlo dojít! Našli jsme jen tři úplně ohlodané kostry v rybníku plném mrtvých mravenců. Biologům zůstává rozum stát a nikdo si neumí vysvětlit, co se vlastně stalo..."

Bob se otočil k Jackovi a tiše řekl: "Boj se, člověče... Pán tvorstva! Což se lidé už dost nepoučili, že každá krutovláda končí revolucí poddaných?" a těžce se zasmál.

M A R U Š

Čína Veliká Pirátská improvizace

Po siném noři plujeme,
nám v očích slunce dříme.
Te slunce dolů strhneme
dřív, než se ponoříme.

Na naší lodi stěžně dva
jak štíhlé minarety.
Než na ráhna nás pevně,
vzpomenem jarní květy.

Mý vyloupíme každou loď,
jsem černí piráti.
Co se srdce nám odešlo,
už se tam nevrátí.

Smějem se mořským temnotám
v nichž vítr vztekle duje.
Kdo včera srdce líbal nám,
zítra je ukřižuje.

NEZNÁMÝ

Slunko stálo nad horama jako obrovskej ru-
dej disk a nám končila dovolená /vlastně
velkej vandr/ po Nízkejch. Byly to krásný
dva tejdny v kopcích, ale právě že už byly.
Zejtra abysme slezli dolů a pak zkoušeli
šťěstí na stopu - nezbylo nám ani na vlak.

Přihazoval sem zrovna na voheň a Šimon řek - Mám hlad - čímž vyjádřil
naše společný pocity, když On přišel. Ani nevíme vodkuď - prostě na-
jednou tady byl. Takovej fousatej, dlouhý vlasy, a vo dost starší než
my - vodhad sem mu takovejch třiatřicet. Povídá - Ahoj! Tak sme ho
pozvali k vohni; vodložil usárnu a žracák, sed a koukal do plamenů.
Moc sme toho teda nenapovídali. Seděli sme asi hodinu, začalo se už
smrákat, když von sáh po žracáku. - Nák mně dneska vytrávil - poví-
dá, a my mlčeli, bodejt, taky mu budem vykládat, že sme poslední konz-
servu snědli k snídani. Vytáh půlku chleba a jedny rybičky. Ukrojil
krajíc, nandal na něj ryby, vrazil mi ho do ruky a povídá - Pošli to
dál! Začali sme se bránit, že von nás pět přeci nebude živit, sám
toho moc nemá, žaludek nám provozoval žalozpěvy a von si nás nevšímal,
krájel chleby, a až bylo šest krajíců, přestali sme vodmlouvat a za-
čali žvejket.

Von teda jeden krajíc chleba je málo, když člověk celej den šlapal,
a přitom vod rána nejed. Neznámej ale krájí dál, my jíme jako nedov-
řeny, koukám s plnou hubou na Křendu, jak načíná čtvrtěj chleba s ry-
bičkama - krucinál, je nás šest, půlka chleba - nák mi to nevychází!
Kouknu na neznámýho - sedí, usmívá se těma svejma mírnejma vočima,
hřbetem ruky votírá drobky z narezlejš fousů a čistí nůž vo trávu.
Vokolo hlavy má náký divný světlo - co to může bejt, že by vodlesk
vohně? A na šutru vedle něho leží jakoby nedotčená půlka chleba a
poloplná konzerva rybiček. Něco mi to připomínalo, jenže sem nevěděl,
co. Jakobych to už někdy slyšel nebo čet. Přemejšším vo tom, koukám
před sebe - a hele, klukům už to dochází taky! Mrkáme na šerifa, aby
jako něco řek. Ale neznámej se najednou zved, nasadil stetson a poví-
dá - Tak já zas potáhnu dál... Ahoj, kamarádi!
Vzal žracák, nahodil usárnu frajersky na jedno rameno a šel a šel a
pak tam najednou nebyl...

/ T a p i /

Jaroslav Kerles

„To si vážně myslíš, že Buddy z Divoceých skal padne na zadek, když máš finskou sedací soupravu?!“

Jaroslav Pop

Povídal šerif kamarádovi: „Tak ti mám, Bille, krásnou chatu a chci ji prodat, jenže je trochu malá.“

„To by nevařilo, šerife.“

„A nevařilo by ti, že do ní kapánek teče voda?“

„Já mám vodu rád.“

„Viš, vona je na hezkým místě, ale kapánek daleko od lesa.“

„To mne nerozčiluje.“

„A stojí pět tisíc.“

„To není moc.“

„Tak opravdu by ti to všechno, Bille, nevařilo?“

„Opravdu ne, šerife, já ji totiž nechci koupit.“

Jan Vyčítal

Četl tramp Hromas starý potrhaný román a pak se zeptal šerifa: „Poslouchej, šerife, co to vlastně je ten snoubenec?“

Odvětil šerif:

„Jo, to máš těžký, to bude asi něco jako manžel, který to zatím dostal podmíněně.“

Popral se divoký tramp Ferda ve vesnické hospodě a dostal sklenici do hlavy. Za týden mu řekla matka:

„Podívej, Ferdo, zajdi už konečně k tomu vašemu doktorovi, ať ti vytáhá ty střepy z hlavy. Vždyť mi potrháš všechny polštáře.“

„Čest práci, sprostě...“

Vladimír Ročín

Tajemství mluvícího listu

Sekvoj, mamutí severoamerický jehličnatý strom, jehož výška dosahuje až sto metrů, byl pojmenován na počest jednoho indiánského náčelníka. Jeho jméno bylo Sequoyah. Patřil do rodiny indiánského vládce Moytoy. Narodil se ve vsi kmene Čerokézů jménem Taskigi. Jako chlapec si rád hrál s míčem, účastnil se závodů v běhu a Tenců zelené kukurice. Později se vyučil řemeslu a stal se z něho znamenitý stříbrník. A také věhlasný vyprávěč příběhů.

Čerokézové někdy viděli bělochy psát zprávy na papír a číst knihy. Popsanému papíru říkali "mluvící list". Domnívali se, že umění psát a číst je zvláštní dar Velkého ducha bělochům, který Indiánům nepatří.

Sequoyah byl ale přesvědčen, že Velký duch s tím nemá co dělat a že písmo vymysleli běloši sami. Sequoyah, jako všichni Indiáni, neuměl číst ani psát.

Když byl zraněn na lovu, měl více času a chromý se potuloval po leších. Přemýšlel o "mluvícím listu" a sestavoval na zemi kaménky do různých značek nebo je kreslil do hlíny. Manželka ani přátelé ho nepovzbuzovali. Mysleli si, že přichází o rozum nebo že hovoří s duchy. A když už to trvalo léta a "posedlost" ho neopouštěla, začali se mu vysmívat.

Sequoyah se však nedal odradit. Usiloval o odhalení tajemství "mluvícího listu". Nejdříve se pokoušel dát každému slovu psaný znak, ale brzy si uvědomil, že by to nezvládl a nikdo by se to nenaučil. Rozhodl se proto dát značky jednotlivým zvukům, z nichž se skládají slova a řeč.

Když lidé okolo něho mluvili, neposlouchal ani, co říkají, ale naslouchal jednotlivým zvukům řeči a snažil se je od sebe rozeznávat a hledat takové, které ještě nezachytil.

Po dvanácti letech usilovné práce tak vymyslel 86 značek, jež představovaly všechny zvuky, které se vyskytují v jazyku Čerokézů. Vytvořil tím první indiánskou abecedu. Jeho psaná řeč byla jednoduchá, ale dokonalá. Znakům, podobným našim slabikám, bylo možné se naučit za několik dnů.

Čerokézové zpočátku odmítali přijmout jeho abecedu. Nevěřili, že by bylo možné, aby Indiáni měli také "mluvící list". Sequoyah je přesvědčil tak, že napsal zprávu, kterou mu v tajnosti nadiktovali náčelníci, a jeho malá dcera ji pak ostatním Indiánům přečetla.

Pak se stala neobyčejná věc. Téměř všichni Čerokézové se během několika měsíců naučili číst a psát ve svém jazyku jako prvý indiánský kmen.

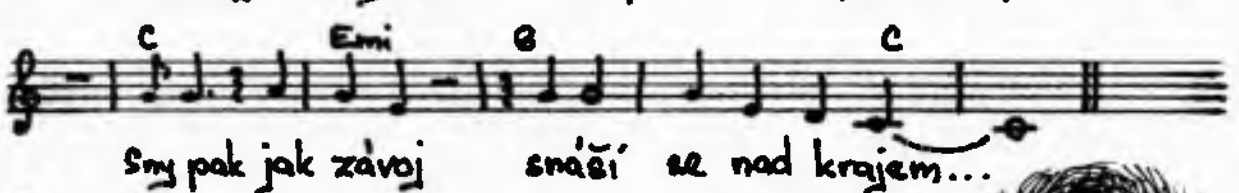
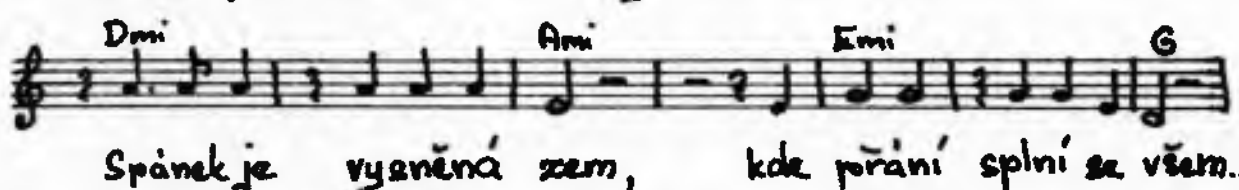
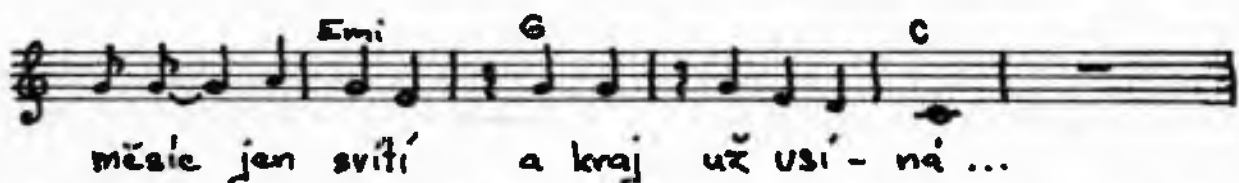
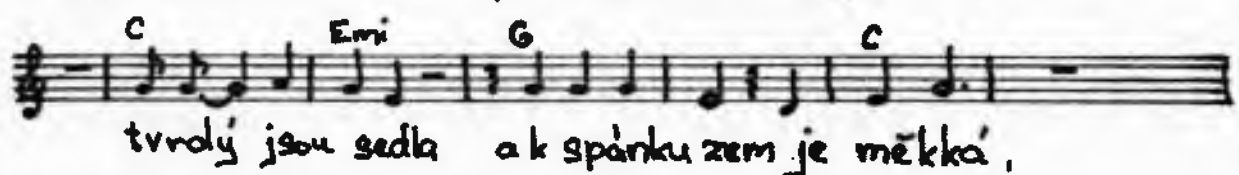
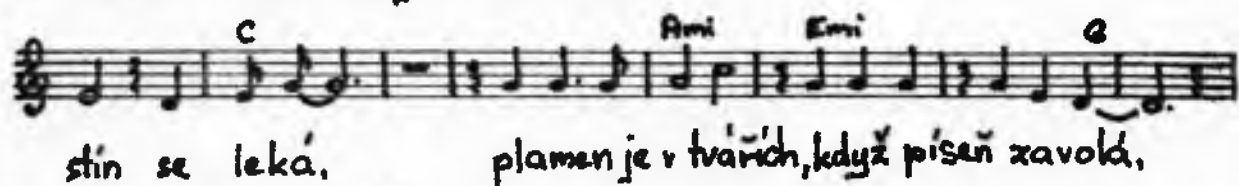
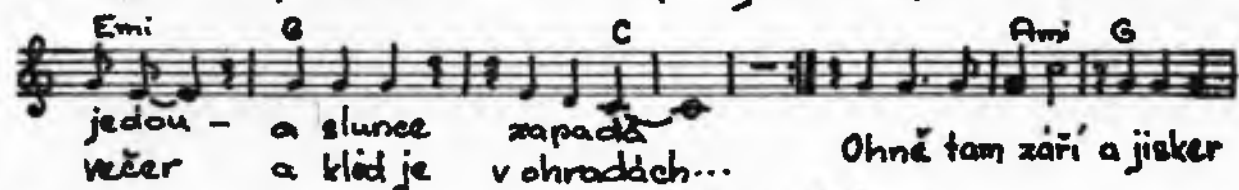
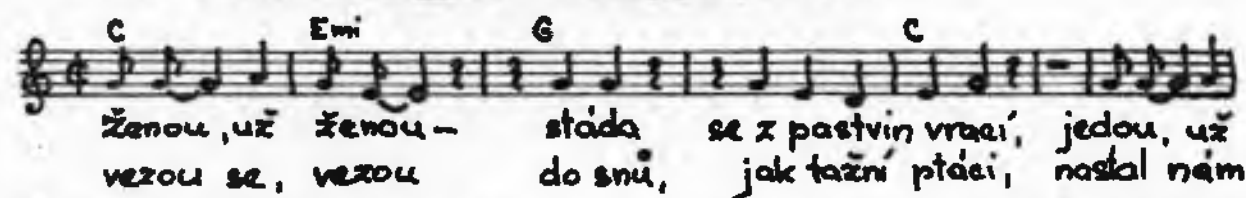
Sequoyah se stal slavným, ale ani to nezabránilo, aby nebyl bílými americkými vojáky vyhnán a ostatními Čerokézy z jejich lovišť v Alabamě a Tennessee do Oklahomy. Tisíce Čerokézů přitom přišly o život. Sequoyah zemřel v roce 1843, když se vydal ještě dále na západ, aby tam našel poslední zbytky svého kmene. Čerokézové dodnes používají jeho abecedu /do r. 1910 se v ní tiskly dokonce noviny a knihy/ a jsou hrdí na to, že jsou prvými Indiány, kteří znají tajemství "mluvícího listu".

MILOŠ KREJČÍ

SPÁNEK

HUDBA I TEXT:
ŘEŠETLAK

BALADA O SAMOČINNÉM OPEKACÍ BURTĚ

Byl to takovej parnej den, když jsme vyrazili opět na náš camp na břehu Kačáku. Pohoda byla tedy fajn, až na naše propocené košile a vyschlá hrdla. Dalším vlakem přijel Tráfa - osední trafikant, jehož usárna skrývala vždy nepřeberné množství tabáku v různých škatulkách a pytlících. Když se jeho kulatá hlava, obrostlá kanadským trávníkem, objevila na skále nad námi, už nám se širokým úsměvem eděloval: "Ahoj, kluci! To budete vejrat, co jsem sehnal pro osadu!" Když lezl stezkou dolů, viděli jsme, že se mu na usárně místo obvyklý ledviny vyjímá prazvláštní věc. Z dálky to vypadalo jako nabouranej paací stroj. Byli jsme celí nedočkaví, až tu podivnou věc rozbaší. Noha to znalecky prohlížel a typoval to na šicí stroj nebo přenosný varhany.

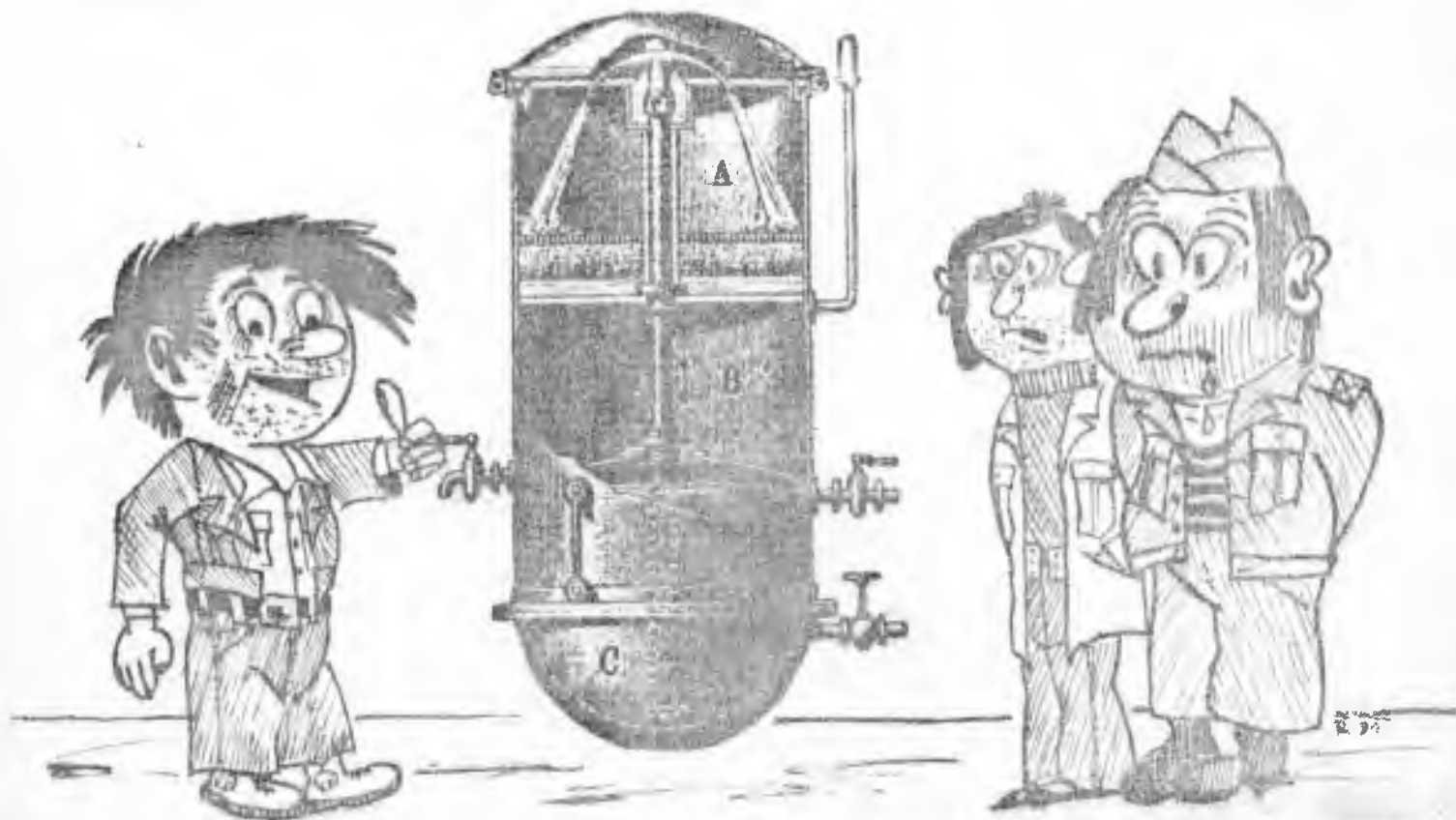
Tráfa vide naši zvědavost s rozkošnickou blažeností pravil: "Tak, kamarádi, abyste věděli, tak tohle je samočinný opékač buřty."

Koukli jsme se po sobě, pak na něj, pak na tu věc, a připadalo nám, jako kdyby nám sdělil, že našel na našem campu ložisko povidlový marmelády.

"No těbáh," ulevil si Noha, "já myslel, že je to příruční lihovar!"
"Kdes to sebral?"

A Tráfa vyprávěl, že u nich v ulici bydlí jeden, kterej dřív prodával vopejkaný buřty, a že když ho viděl stát s ranezem u autobusu, přihlásil se k němu coby starej tramp. Pak si od něj půjčil pětku na autobus s pivo a daroval mu tento stroj, jeho vlastní vynález.

Šaman s Nohou hned na něj, aby to tedy vyzkoušel, že mají stejně hlad.

Tráfa ještě vysvětlil, že ty vrtulky jsou tam proto, že teplej vzduch stoupá, roztáčí je a složitým převodem stáčí rožeň s buřty. Vytáhl z uzdy flašku s lihem, nalil mírku do nádržky na spodku přístroje a Noha mu zatím napíchl tři buřty na rožeň. Vůbec mu horlivě pomáhal a nás ostatní kvalifikoval na primitivní rejpalý, který nemá pro techniku pochopení.

Tráfa trochu zapumpoval a škrtl sirkou. Vmžiku vyšlehl oheň a Tráfa přišel o obočí. Ale vrtulky se roztočily a buřty se pekly - asi jen půl minuty, protože pak se jedna vrtulka zasekla a votáčení se zastavilo. Po menší úpravě Tráfa přístroj tedy znovu spustil...

Buřty se votáčely, syčely a vomastek kapal do malýho pekáčku, kterej tam byl taky namontovanej. Po minutě napjatýho ticha plamen zhasl.

"Asi se ucpala tryska," prohlásil Šaman, zatímco jsme s Kobrou nedůvěřivě pozorovali tuto trojici osadních labužníků. Vyčistili trysky, a protože se jim zdálo, že bude asi málo paliva, dolili nádržku, napumpovali vzduch a opět škrtili sirkou.

Tentokrát se zdálo, že se buřty dopečou.

Vtom to bouchlo.

Exploze rozfoukala trojici osadních nenažranců a rozmetala ten pekelný stroj do všech světových stran. Jeden buřt spadl do mraveniště a dva do potoka, odkud je hlady škytající Noha lovil klackem. Tráfa si znovu nacpal fajfku, zapálil si a koukal smutně na zčernalý zbytky buřtů, který Noha zachránil z Kačáku. Do břízy nad campem byla zaseknutá jedna vrtulka a pod břízou seděl bledej Šaman a otíral si z košile sádlo s patřičným slovním doprovodem.

"Eště že je vokolo dost suchýho dříví," prohodil Kobra a jen tak poetiču dodal: "Ten buřtostroj by se měl epíš jmenovat ohňostroj - ale stejné vám řeknu, že to byl pro mě krásnej zážitek - pro mě, osadního pyrotechnika!"

Jaroslav Hutka

S L U N E Č N I C E

Je to všechno strašně dávno,
slunce bylo větrem milováno,
těhotné slunce se jen usmívalo,
a najednou tu slunečnice je...

V okně domu slunečnice stojí,
barák za chvíli strhnout dají,
jen malé děti potichu šeptají:
K čemu tam ta slunečnice je?

Člověk jak slunce dobrý není,
svý nálady jak počasí mění,
nevšímá si střech, jde po dláždění,
tak k čemu tam ta slunečnice je?

Nebe na lidi sluncem kýchá,
sluneční rýma nám srdce zadýchá,
očima z ulice se slunce líbat nechá,
a proto tam ta slunečnice je...

Slunce neobléká šaty nedělní,
svou nahotou morálku lidí raní,
holky mám rád, když jsou slunci podobný,
a proto tam ta slunečnice je...

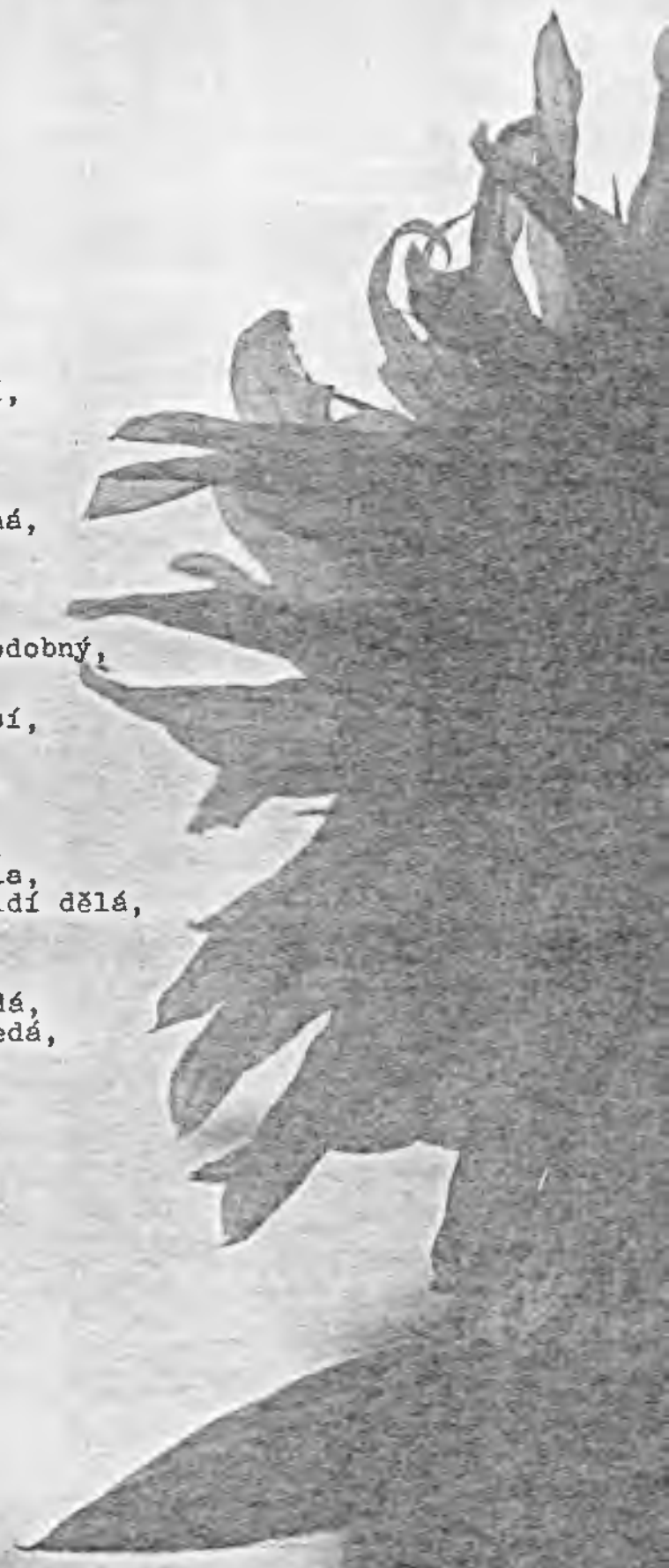
Slunečnice se právem k slunci hlásí,
svou hlavou ke slunci hází,
a člověk si v závisti hlavu srazí,
a proto tam ta slunečnice je...

Kdyby každá holka slunečnicí byla,
to by náš život byl roztančená víla,
ale život je šašek - a blázny z lidí dělá,
a proto tam ta slunečnice je...

Mám také přání, když hvězda padá,
chci, aby ta holka byla pořád mladá,
mladá mládím, co na lidský řeči nedá,
a proto tam ta slunečnice je...

Až půjdeš z domu ráno,
budeš mít se sluncem ujednáno,
že štěstím pokropí tvou duši,
a proto tam ta slunečnice je...

Je to všechno strašně dávno,
slunce bylo větrem milováno,
těhotné slunce se jen usmívalo,
a najednou tu slunečnice je...

Praha, listopad 1978

Když už člověk jednou je,
tak má koukat, aby byl.
A když kouká, aby byl,
a je, tak má být to, co je,
a nemá být to, co není, jak
tomu v mnoha případech je.

Jan Werich

Jermelík

(absurdní humor)

Sedě na svém ranči Ušchlé Ypsilon s tačkou, pohlížel jsem na pašby svých revolverů, ve kterých už čtrnáct dní trampuje červotoč. Náhle vyrušen jakýmsi dupotem vzhlednu a čeho mé oči téměř hnědé nevidí? Vyschlým korytem pivního ropovedu ubáněl spěňný jelen s granátovou střepinou na levém ušním boltci. Tento přírodní úkaz hlásal, že v městečku se opět bojuje.

Vyskočil jsem, kvízdnuv dvakrát sýčka, cvičený to signál na mého škvora Jermelíka, vsoukal jsem tělo do neprůstředné jégrovky uniformy a vydal se na cestu.

Abych vysvětlil váženému čtenářstvu: Městečka jsou vlastně dvě - San Klokano a Port Šakalo. A tato městečka se perou mezi sebou o hospodu "U psích vsdechů", kterou vedl původem Šakalan, který si však získal sympatie i u Klokananů pro pülmetrové kapsy na svých kolchoz-džinsách.

Hned za prvními domy městečka byl proti mně vymřeten lidský mozek s pětiapülcoulovými závití, který, nadbaje svého majitele, pokračoval v další cestě. Tak tak jsem uskočil. Na střeše přisemního paneláku stála stočtyřletá stařena mandžurského původu a bujně pohazovala tříletými vejci, značně zasmrádlými. Náhle odešla hledat svou hlavu, odvátou nisko letícím srpem. Škvor Jermelík výstražně sahýkal. Ještě včas jsem se vyhnul zákeřnému Mexikánci, který se chystal upustit na mé vzorné vypucevané boty zablácenou lodní minu.

Nadbaje bojové vřavy vyhledal jsem obchod se žvýkáci gumou. Tam jsem zakoupil jeden a půl metru dlouhou velocipédovou duši a jal se jí svolna zpracovávat. Tu jsem uslyšel opět dupot a po chvíli se z prašného mračna vynořil můj druh Jermelík, uháněje s dvoumetrovým náskokem před bambusovým oštěpem s atomovou hlaví. Zanedlouho se vrátil s meniskusem a na obou sadních běsích.

Z toho důvodu jsem vyhledal zvěrolékaře. Avšak ten ani přes stoletou známost mi nevěnoval patřičnou pozornost a odcával se dále požívání již do půlky vstřebané kozácké šavle. Jeho personál ležel v koutě, pokryt mēdēnkou.

Z nedalekého čináku seskočil s bojovým výkřikem jakýsi kmet; po dopadu jeho bojovnost rázem opadla. Uctil jsem jeho památku.

Pak jsem vstoupil do budovy místní pošty a vyřádal si mnou úschovně uložený kybl s marmeládou. Vtom však vlétl kněz do místnosti bez zaklepaní protitankový granát a s výbuchem se rostřil o násadu erárního koštěte. Přitom erasil se stěny kvarcvaldky. Z nich vylétnuvší kukačka odtroubila konec dnešní bitvy.

V lékárně jsem zakoupil 16 a leukoplastí a obmotav zadní běhy svého věrného Jermelíka, vydal jsem se na cestu domů.

Doma jsem se unaveně svalil do sudu s dehtem a jal se těšití na další bitvy, které (jak doufám) v našem městečku ještě vypuknou.

- H A N S -

NOČNÍ SAMOTA

Dohasínajícího ohně tlumený praskot zní,
umkly tóny kytary i písně poslední,
řeka už všechny uspala svou monotónní hrou,
jen já tu sedím a rozmlouvám si s tmou.
Pípne ptáček, snad vzbudila ho záře měsíce,
a teď, když cítíš ticho nejvíce,
se bojíš pohnout, promluvit sám k sobě,
abys nezničil ten klid v této pozdní době,
kdy vlastně nevíš, proč nechce se ti spát,
kdy vlastně nevíš, proč život přestal hřát,
tak jako oheň, který dohoří -
jsi prázdný, jako opuštěné hradní nádvoří.

MOWGLI

ZA JAROMÍREM VRAŠTILEM

Neočekávaně, uprostřed plné práce opustil navždy stránky časopisů a především stránky dobrodružné literatury pro mládež. Patřil k těm ilustrátorům, jejichž činnost je spjata nejen s láskou a odpovědností k výtvarnému dílu, ale i se zanicením pro tematiku, kterou ztvárňují. A tou byli pro Jaromíra Vraštila nesporně severoameričtí Indiáni. Už před 2. světovou válkou, kdy spoluprožíval útrapy a ponížení českých obyvatel pohraničí, jež přinesla nacistická okupace, dobře si i uvědomil dějinnou paralelu odehrávající se nepřítis dávno v Americe, při níž postupně přišly desetitisíce Indiánů stejně násilně o svobodu, domov i životy.

Tento prvotní impuls, ještě umocněný obdivem a láskou k přírodě, začal cílevědomě rozvíjet po dokončení studií na pražské uměleckoprůmyslové škole, když se rozhodl pro dráhu ilustrátora. Záhy se stal kmenovým spolupracovníkem nakladatelství Albatros, pro které vytvořil výtvarný doprovod k celé řadě románů J. F. Coopera (Poslední Mohykán, Stopař, Prérie, Průkopníci, Lovec jelenů), ke Steubenově tetralogii o slavném náčelníku Tekumsehovi i k dalším románům (např. N. Szczepeňská: Divoký Anda, T. Mayne Reid: Bezhlavý jezdec).

Ve zdánlivě jednoduché výtvarné technice, navozující dojem starých rytin, na druhé straně však i technice poučené slavným ilustrátorem Bílé velryby Rockwellem Kentem, se Jaromír Vraštil soustřeďoval na vrcholnou dramatičnost děje, na charakter i vlastnosti zpodoběných postav a v neposlední řadě na všechny reálie, které s dějem a jeho prostředím souvisely. Důkladně studoval a znal jako málokdo věru každou maličkost. Od skutečných podob slavných náčelníků přes zvyky obléčení, obydlí či dopravní prostředky až k symbolickým označením jednotlivých per na čelenkách bojovníků toho kterého kmene. Rád rozpádal s přáteli debaty o zašlých indiánských bitvách; snažil se rekonstruovat jejich dnes už málo známý průběh, stejně jako mohl dopodrobna vyprávět o dobových zbraních.

Při vlastní celoživotní skromnosti by sám pro sebe jistě odmítl označení umělec — chápal práci ilustrátora především jako službu knize. I když za rok 1974 dostal výroční cenu nakladatelství Albatros, i když se bez jeho prací neobešla žádná souborná výstava.

Proto také se domnívám, že je nejvíce namístě poděkovat Jaromíru Vraštilovi především jménem mladých čtenářů. Za to, že obohatil jejich knížky skutečnými výtvarnými hodnotami, citovým prožitkem i nestárnoucí, chlapecky zjištěnou fantazií, pro kterou byl i všem osobně blízký. **nb**

Přestárlí romantici

Toužíme po dětských očích
Šlapeme prachem sami
Je nám už pětadvacet třicet a víc
Chodíme pod hvězdami
Míříme do vesnic
Jsme rytíři však někdy toužíme
A stárneme my i náš smutek

Na krosně sedí kluk či holka
A jejich oči koukají
Jak velkej strejda stírá pot
Pak ručičkou ti mávají
A ty se usmíváš když je ti do breku
A skládáš písně divnejch not
Potají pardům závidíš ten skutek

Asi bych se měl oženit
A po nocích se milovat
Mít malou holku nebo kluka
Stavět si s nimi pohádkový hrad
A myslet na to až tu nebudem
Tak nahradil jsem snění preludem
A přemýšlím o smyslu žít

Jsme romantici bez nevěsty
Je těžké pocit vyjádřit
Když jedna velká pravda hlodá
V noci se nám zdá o dívkách
A o dětech nás snění bodá
Pokud se dá jen tiše snít
Pokud lze ještě uhnout z cesty

Stojí to všechno vůbec za to?
Dnes v noci jsem měl zase sen
O malých klucích
Kteří říkaj TÁTO

Řešetlák

Il. Ušáka '64

DVĚ PODOBY HRDINSTVÍ

Z rozsáhlé literatury, inspirované klasickým pokáním dobrodružstvím – souborem Amundsen kontra Scott o dobytí Jižního pólu, se mi vryla do paměti jediná věta. Fascinuje mě. Pochází z Amundsenových zápisků. Autor jí napsal dva roky před triumfem a zcela tajně, jenom pro sebe, neboť nikdo tankrát nesměl vědět, co chystá. Zní: „Z cesty k Jižnímu pólu se mužstvo vrátí 25. ledna 1912.“ Co je na ní tak ohromujícího? Vědčino. Především skutečnost, že Amundsen svůj hazardní podnik, pěší průnik zcela neznámou pustinou a

v extrémních klimatických podmínkách plánoval do takových podrobností. Potom fakt, jak časové dispozice dodržel: Jeho pětičlenné družstvo se na výchozí základnu při Valtýřské zátoce vrátilo 26. ledna za svítání. S šestihodinovým zpožděním! Pochod Antarktidou trvající přes tři měsíce a dlouhý přes tři tisíce kilometrů, pochod znamenající jedinečné vítězství člověka nad přírodou, byl uskutečněn se zdržením, jaké nadivil železničáře, když napadne snít. Vidím v Amundsenově větě klíč k vysvětlení, proč proslulý zápas dvou rivalů dopadl, jak dopadl: Proč zvítězil Amundsen a Scott zahynul.

Snad každý z vás četl nějakou knížku na toto nesmrtelné, literaturou bezpočtukrát exploatované téma. Zdá se, že vše už bylo řečeno, není co dodat a opakovat známé věci nemá smysl. A přece mi Amundsenovo a Scottovo drama připadá jako obecná modelová situace, v níž se promítají dvě rozdílná řešení života, dvě diametrálně odlišná koncepty přístupu k heroickému činu. Pokusím se to vysvětlit. Ale za okamžik. Nejprve se musíme vyptávat z knížkami, které jsou o dobytí Jižního pólu přečetli.

Všimli jste si? Ať máte kteroukoli, akcentuje jako vrcholný moment v osudové tragédii britské expedice Roberta Falcona Scotta okamžik, kdy se Angličanec ocitá na pólu. Věděl sice předem, že a přenaství s nimi vedou rytířský souboj Narová, že v téměř čase, Jan z jiné strany antarktické puviny, míří k stejnému cíli. Amundsen přece Scottovi poslal telegram, a to ihned, jakmile se jako přízně tajný záměr proměnil v skutečnost. A Scott zprávu

e tom, že má konkurenta, obdržel, to je nesporně prokázáno. Ať tedy byla vřea Britů v úspěch se-beoprávněnější a sebestlubní, přece Jon nemohl vyloučit možnost, že je Amundsen předběhne. Musel kalkulovat i s prohrav. Neboť věděli dopředu, že mohou být i druzí – to jest: v nehorodím případě druzí. Přesto se autoři záhlubně na toto téma pokoušeli líčit moment, kdy Scottovy obavy se proměňují v lástev, jako počátkem zásky britské expedice. Fakt, že Amundsen Angličany předběhl a o několik dní vstul do Jižního litu roměroule norskou rijkou, musel být pro ně strážlivým duševním otkazem. To nepochybá. Medailní objevy-tatů se stamila. Vše rást se a nepřiznal osudu i pří-rody ochabla. Nijemně tvrdím, že v té hroně ohvěli se k Scottovi a jeho drakům smrti o několik metrů více připlížilo, avšak kráčeia expedici v pa-tách už od samého počátku. Je také ně o senti-mentální vrátil, co Amundsenovi odpáři fikalí brzy po jeho návratu do Evropy a co pak opakovaly mno-zí publicisté i polární experti: Ze totiž Scott se stal oběti za Amundsenovo vítězství, že Norové ne-měli Angličanům křítit cestu, a lidé Scottovy by se byli vrátili. Na Scott neprohrál život proto, že pro-hrál boj o pól. Jeho deník, nalezený později vedle Scottova mrtvého těla, tyto zápisky právě tak ote-vrá jeho překypující lidskou ušlechtilostí a stateč-ností srdce, jsou ostatně svědectvím: Všichni čtyři Britové se vrátili o život do posledního dechu. Ne, jejich tragédie trváia jinde než v traumatu se ztrá-tě přemrtví. Kdyby byl zápas obou soků dopodí obročoně a boj prohrál Amundsen, vrátil by se! Možná s věčím než šestihodinovým zpožděním, ale na dveře chaty ve Valtýřské zátoce by byli Norové zcela určitě zaktapali!

Chci to vyvrátit. Ale protože přiznávám, že jde o dost subtilní věc, vypomohu si citátem. Zase ci-tátem, dokonce dvěma. První je prozaičtý, ale co prozaičtý, banditní Auzar Dobryvolný pólu opáčeb-vo, než o kterém je řeč. Američan Robert Edwin Peary: „Za vítězství nad pólem vědčím líhovému vařiči, na kterém jsem uvařil čaj se deset minut, a ne za hodinu jako na jiných.“ Rekl Peary a ně-kdý věnoval. Vůči Bonmot? Provokace? Nikte-rik. Pearyho úspěch v Arktidě závisel na tempu. Líhoví vařiči urychlili jeho pochod. V sentenci se stal symbolem taktického přístupu k úkolu.

A nyní Scottova slavná formule: „Člověk není hoden vítězství, ovýkoupi-li ho nejvyšším úsilím.“ Uznáte všichni: Krásné, čistě myšlenka. Obecně platná, věčná, není sporu. A přece: Scott, který se ji po celý život hltil, přehlédl malíčkást. Nevíd-letný esli mástek, spojující vždy velké mravní ideál-y s jejich projevem v reálném prostoru. Pře-hlédl detail a ve jménu stiky poslal sebe i druhé na jistotu smrt. Který detail? Hned pochopíme.

Scottova expedice byla velkolepě organizována, po linonční i materiální stránce Ji Brit mohl pře-pravit za mnohem luxusnějších podmínek než Amundsen. Navíc znal Antarktidu a všechno její nabazpaci mnohem lépe než on. Dokonce předtím už dvakrát na Jhu přezimoval. Oprávněně byl ex-perty považován za nekompetentnějšího z mužů, kteří po dosažení cíle prašli. Pravda, dopustil se několika strategickotaktických omylů. Vypravil ex-pedici motorovými saněmi, primitivními pásovými traktory, které pak zkonaly. Za náhradní tohouny zvolil mandžuské poníky, kteří se osvědčili podstat-ně hůř než skvělé Amundsenovo spřežení eskymác-kých psů, atd. Pravděpodobně by však Scott naučil-nil ani tyto chyby, kdyby byl uvažoval především jako chladnokrevný vojévádce, a ne jako mravní astét. Stál před nanejvýš riskantním úkolem. Místo aby pfinutil chladnou logiku a rozum, aby proce-voval na nejvyšší obrátky, jak to mezní situace vy-žadují vždy a od každého – i od vás! –, podléhal svému idealismu a ne prvním místě nechal roz-

hodovat srdce. Neboť byl každým coulem romantik, typ hrdivý, ke kterému lze s úctou vzhlízet, kterého lze dobře oplakávat, ale je nebezpečné dělat mu doprovod, jít za ním. Pochleďte, zde je jeho tra-gický omyl: Ve jménu své besesperu čisté lásky e tom, že člověk „není hoden vítězství, navykoupi-li ho nejvyšším úsilím“, Robert Falcon Scott p f e d a m rozhodl, to jest učinil součástí útočného plánu zá-měr hazardní a nesmyslný: Poslední částí úsek cesty, a to trasu mnoho set kilometrů dlouhou, připočítavme-li nezbytný pochod zpět, měla družstvo obsluhovat pouze vlastními lidáckými silami, bez jakýchkoli zvířecích pomocníků. Aby bylo vítězství člověka nad přírodou úplné a ideálně čistá, ne-měli útočné družstvo na nejobtížnější úseku do-pravovat ani množství poncí. Šlechtatý Brit tvr-dil, že nelze od něměch tvůrů žádat oběti rovne-cenné lidským. A protože svou romantickou axate-voností nakazil spehubojovnický, opravdu se Britové při úkolu na pól sami zapřáhli do téměř dvou-metrákových saní a v desítkách podmákných An-tarktidy podstoupili nelidskou, zbytečnou, bláznivou a přitom marnou roli soumarů, kráčeiacích vstíc smrti. Čtrváka, zapřáhací do vražedného cha-moutu, dokázala dojít k pólu. Na spáteční cestě však klesla totálně vyčerpaním. Jistě, zjednodu-šuji a nedsazují, roli zahrály i jiné momenty, pře-ko platí: Ve jménu absolutní čistoty ideálu, o aní chěl, spáchal Scott neurčitelné horoktri na sobě i třech nejbližších.

Amundsenovo řešení tétoho problému bylo úplně jiné. Sám cíl mu představoval úkol dostatečně šle-chetný a heroický na to, aby jeho dosažení pod-řídil všakrý konkurenční přístupu. Pravda, na Scotta se dodnes vzpomíná jako na nejvyššího dřevníka-na mezi objeviteli, a Amundsenovi po návratu na-dávali do antoučků, protože jeho výprava nezavla-žtilováni a střílela vlastní psy, aby se stali potra-voou pro ostatní zvířata, ba v několika okamžicích i pro lid. Ve jménu života, ve jménu návratu učin-il Amundsen i tyto zdánlivě nehumánní kroky, které sám velmi bolestně nosil. Neboť v poslu-pnosti hodnotí si jako prohodou stanovil tu, kterou dítavala sama nalibostná, nezmiřitelná příroda: boj e pól je boj za smrt. A tak po mnoho měsíců promýšlel a propočítával štek do neukutečněch po-drobností, až nakonec i návrat naplánoval s přes-ností na hodiny. Celou antarktickou zimu roku 1911 věnoval zápasu s každým gramem přebytečné váhy zásoo a materiálu, které bylo nutno vstici s sebou. Paružil rekonstruoval sám e siliči jejich původ-ních sedmdesát kilogramů na pětaticet. Paružil přážit stany na vstici e lehčí. Až na nejzávěš mysl-letný bod předem vybudoval v stoikilometrových vzdálenostech perfektně vybavené zásobovny tá-hory. (Scott si postavil jadaní). Důmyslně je propo-žil sítí orientčních mečků. A jel do takových po-drobností, že na nepřehledných úsecích terénu značoval bílou pláň zelenými traskami, kolmo zaklucenými do sněhu: pol máh na zpáteční cestě ke ždi. Podle polárního Archimedeova zákona si pře-zně spočítal, kolik musí mít eskymáckých psů na počátku cesty, kolik při poslední atapě, při návra-tu. Onen Archimedův zákon v krají věčného ledu zněl: Fas utáhne tolik kilogramů, kolik sám váží. Z poukty Amundsen odvodil, proč je výhodné, oč-koil krutě, považovat živé psy za potravu pro ostatní a po etapách je zabíjet. Navůhal stát se pro budoucno vyvrhalem v očích sentimentálních funkcionářů ze spolků pro ochranu zvířat, neváhal vzít na sebe převislet antoučka, protože se za kaž-dou cenu chtěl vrátit živ. A to se mu podařilo. 14. prosince 1911 stanulo Amundsenovo norské ex-pedice na jímho pólu. O šest týdnů později vy-klopil chlapi u dvoři chaty na pobřeží. Vrátili se všichni, zdraví, světi, šťastní. Jejich zpáteční cestu, to byl let na saních. Od zásobovny k jiné záso-bovně. Někdy uvařili i sedmdesát kilometrů za den. Ano, je tomu tak, Amundsen zvítězil dokonaleou organizací, důmyslem, chladnokrevností. Dostal jik-ní pól elegantně, ne první pakus, bez jediné lid-ské oběti.

Ně, dva hrdinové, dva stateční, ušlechtilí lidé nřicli k témuž cíli – o dvě řešení života, dva př-ístupy k heroickému činu...

PETR HORA

Srdce trampů

Géza Včelička

Gmi D7 Gmi Cmi Gmi D7 Gmi D D7 Gmi F F7

Hoj, trampové a piráti, hoj, staří vlci s ošlehanou tváří, hoj, duše štvané

B^b Gmi⁷ Cmi Gmi Gdim D9 D Gmi Gmi⁷ Cmi Gmi G⁵

touhami, hoj, věční proletáři! Divoké dálky zpily nás exotikou zlatých

Cmi D7 Gmi D7 Gmi Cmi Gmi⁷ D7 Gmi

par a vlajku naši tuláckou vztyčili jsme na stožár.

My v Paříži se potkáme a v Barceloně ruku stiskneme si
a rozhoupáme svěží vzduch pod Kanadskými lesy.
V dýmanty horských ledovců vycrápeme se v Tibetu,
a v neapolských putykách budem spát na hřbetu.

A ten, kdo s námi usedne kol ohně v našem primitivním campu,
ten teprve snad pochopí, co je to srdce trampů.
Horkého grogu číše nás ukolébá ku spánku,
a ráno nás pak probudí něžná záře červánků.

Já vim, vy dálky prokleté, a vy to asi taky dobře víte,
vy oslníte oči jen a srdce vyloupíte.
Až někde oheň zaplane v tiché noci plamenem,
na naši starou osadu si naposledy vzpomenem.

O DÁLKÁCH, KTERÉ FAKT ZABOLÍ

Te odvěká touha poznat, co je támhle za ohbím řeky, co ti to vlastně nalhávají potrhlá svítání a morbidně zsinalé večery, tato trýznivá žízeň, kterou zaženeš jen plným kalichem prachu, zvířeného pochodem, je v každém z nás. Je v tobě, je neodmyslitelnou součástí tvého ego. Připadá ti samozřejmá, degraduješ ji na banální pocity tělesné potřeby, zimy nebo touhy po ženě. A stejně samozřejmě ji ukájíš.

Opět bez velkých slov či nabubřelých gest. Proto si snad ani neuvědomuješ, že z tebe činí soukromého Kolumba, tvrdošíjně objevujícího věci dávno objevené. A určitě ti ani nedochází fantastická komičnost tvého počínání, toho tvrdohlavého objevování samozřejmostí a ověřování pravdivosti pravd.

Je tragédií mládí, že si se všemi těmi opovrhovanými moudrostmi stáří smířlivě podá ruku, až samo je staré. Tehdy, kdy už vlastně nezbývá času ani sil své dlouho získávané moudrosti použít.

A tak už ani pozvolna se vytahující opona svítání ti neodhalí premiérové jeviště.

-Nuf-

PF 82

ŘEŠETLÁK
&
TOTEM

T O T E M 1 9 8 1
/VI.ročník/

=====

- 1 - Úvodní stránka /Štír/; Faust: Totemy
 - 2 - Komtesa: Sudičky
 - 3 - Řešetlák: Čtyřicátá míle
 - 4 - Inka: Výchova syna
 - 5 - Houla: Bývají noci...
 - 6 - dit: Celý život dobrodružstvím
 - 7 - Ing. Josef Hlásek: Ledňáčci
 - 8 - Něco pro zasmání I
 - 9 - Řešetlák: Ptáci
 - 10 - Jiří Suchý: Svatební dary
 - 11 - František Běhounek: Nečekaný nepřítel
 - 12 - Kolčava: Bílá
 - 13 - Alan Marshall: Oslík
 - 14 - Sint: Trampská povídka
 - 15 - Ondřej Neff: Panu Dlabáčkovi to nevedí
 - 16 - Tapi: Když prší pod širák; Jednou; Má loď
 - 17 - Aleš Pejchal: Štěně
 - 18 - Aleš Pejchal: Štěně /1.pokračování/
 - 19 - Aleš Pejchal: Štěně /2.pokračování/
 - 20 - Aleš Pejchal: Štěně /dokončení/
 - 21 - Jiří Wolker: Poslední květy
 - 22 - Přemysl Pavlík: Znáte naše kachny ?
 - 23 - Přemysl Pavlík: Znáte naše kachny ? /dokončení/
 - 24 - Ondřej Neff: Poustevník z Kokořínského údolí
 - 25 - Fanny/Řešetlák: Dálka, zvaná Svět
 - 26 - Jack London: Zlatý kaňon
 - 27 - Jack London: Zlatý kaňon /pokračování/
 - 28 - Jack London: Zlatý kaňon /dokončení/
 - 29 - Wickie: X X X
 - 30 - Fanny/Řešetlák: Volání
 - 31 - Maruš: Cesty černých mravenců
 - 32 - Maruš: Cesty černých mravenců /dokončení/
 - 33 - Géza Včelička: Pirátská improvizace
 - 34 - Tapi: Neznámý
 - 35 - Něco pro zasmání II
 - 36 - Miloš Krejčí: Tajemství mluvícího listu
 - 37 - Řešetlák: Spánek
 - 38 - Faust: Balada o samočinném opékači buřtů
 - 39 - Faust: Balada o samočinném opékači buřtů /dokončení/
 - 40 - Jaroslav Hutka: Slunečnice
 - 41 - Jan Werich: Když už člověk jednou je...
 - 42 - Hans: Jermelík
 - 43 - Mowgli: Noční samota
 - 44 - vh: Za Jaromírem Vraštilem
 - 45 - Řešetlák: Přestárlí romantici
 - 46 - Petr Hora: Dvě podoby hrdinství
 - 47 - Géza Včelička: Srdce trampů
 - 48 - ňuf: O dálkách, které fakt zabolí /závěrečná stránka/
- =====

Grafická úprava stránek: Jerry, Štír, Řepa, Cimbura, Janina, Liška,
Jindra a Řešetlák, Long.